

28 Kasım 2014 Cuma
15:48

ÜNİTE 1

KISA TARİHSEL SÜREÇ

28 Kasım 2014 Cuma
16:44

Ekonomi, bir bilim dalı olarak oluşum aşamasında dönemin hakim bilim alanları olan biyoloji ve astronomiden yoğun bir şekilde etkilenecek denge kavramı üzerine inşa edilmiştir.

Henüz belirgin olarak makroekonomi anlayışının oluşmadığı birinci dönem maliye politikası, tanımlayıcı ve pasif yaklaşım olarak görülebilir.

1929 Büyük Buhan'ı ve onu izleyen dönemde ekonomik yaşamda oluşan derin krizin neden olduğu yaygın ve yoğun işsizlik sorunu ekonomistleri çare aramaya itmiştir. Büyük Buhan'ın oluşturduğu olumsuz ekonomik koşullar ve o döneme dek görülmemiş yaygın işsizlik sorunları ekonomistleri, ekonominin işleyiş süreci içinde sistemin denge sağlamada yeterli mekanizmalara sahip olduğu kanaatinden uzaklaştırarak, kamusal müdahale araçları ile iradî denge oluşturma fikrine yönelmiştir. Böylece, Keynes'in 1936 tarihli ünlü *İstihdam, Para ve Faizin Genel Teorisi* adlı eserinde oluşturulmuş görüşler üzerinde yükselen yeni bir ekonomi teori ve özellikle de politika alanı açılmış oldu.

Dar anlamda maliye politikası: Devletin bütçe kanalından yaptığı harcama artışının milli gelir ve istihdam üzerindeki yükseltici etkisidir.

Geniş anlamda maliye politikası: Devletin tüm vergi ve harcama araçları ve kamu teşebbüsleri ile giriştiği ekonomik faaliyetlerdir.

Bu dönemin sonuna doğru, bir yandan küreselleşme akımı, diğer yandan da ekonomik krizler döneminin sonlandığı düşüncesi doğrultusunda önemini oldukça yitiren maliye politikası yaklaşımı sürecin üçüncü aşaması olarak nitelenebilir.

Ancak, 2008 yılında baş gösteren üçüncü derin kapitalist krizle yoğun devlet müdahalesi anlamında maliye politikası uygulaması dördüncü aşamada yeniden tarih sahnesine dönmüş gözükmektedir.

KLASİK YAKLAŞIM

28 Kasım 2014 Cuma
17:01

Ekonomik düşüncenin gelişiminde ve yazınında temel yaklaşım olan denge fikri, ekonominin iç ve dış dengeleri olarak analiz edilir. İç denge kavramı fiyat istikrarı ve istihdam, dış denge kavramı ise cari denge olguları üzerine oturtulur. Klasik ve neo-klasik dönem ekonomistleri, dönem koşullarına da dayandırdıkları varsayımlarla, sistemin işleyişinin otomatik dengeye yönelik olduğunu savunmuş, bundan dolayı ekonomiye devletin dışsal müdahalelerinin yerinde ve yararlı olma yacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Klasik dönem ekonomi anlayışında tüm kural ve koşullarıyla piyasa varsayımı esastır. Bu varsayımda tüm piyasalarda tam rekabete yakın işleyiş koşullarının varlığı ileri sürülmüştür. Bu iddialar zamanın

koşullarına da uygundu. Klasik dönemde faktör ve ürün fiyatlarında tam esneklik ve sektörler arası geçişlilik söz konusu idi. Günümüzde görülen fiyat katılıkları ve sektörler arası geçişsizliklerin söz konusu olmadığı klasik dünyada, hiçbir devlet müdahalesine gerek kalmadan piyasaların iç ve dış ekonomik dengeyi sağlamada başarı olacağı savunulmuş, sistem de bu yönde çalışmıştır.

Klasik dönem ekonomisi nispi fiyatlar mekanizmasına dayandırılmıştır. Klasiklere göre paranın iki işlevi vardır; birinci işlevi ürün ve faktör piyasalarında değişim aracı olması, ikinci işlevi ise servet biriktirme aracı olmasıdır. Bu sistemde para dışsal bir unsur olarak görülmüş ve ekonomide kaynak ve gelir dağılımı üzerinde etkili olmadığı savunulmuştur. Paranın ekonomik ilişkilerde reel değişkenleri etkileyememesi sistemin işleyişinin parasal değerlere bağlı olmayıp reel değerlere bağlı olmasının bir sonucudur.

Değerlerin parasal değişime uğrarken reel ilişkilerde değişim yaşanmaması, tüm ürün ve faktör fiyatlarının aynı yön ve şiddette değişime uğradığı anlamında *homojenite varsayımına* dayandırılmıştır.

Para tabanının genişletilmesi genel fiyat artışına, yani enflasyona neden olurken, faktörler ve ürünler arasındaki değişim oranı değişmediğinden nispi fiyat değişiklikleri yaratmamakta ve ekonomik dengeler üzerinde etkili olmamaktadır. Klasik dönemin bu görüşü, parasal sektör ve reel sektör ayrımını şeklinde ikili yapı (dikotomik yapı) olarak bilinir.

Ekonomide para tabanının genişletilmesi, homojenite varsayımı doğrultusunda reel fiyatlarda bir değişikliğe yol açmaması yanında, bireylerin para rezervlerinde giden para miktarı ile piyasada kullanıma sunulan para miktarı arasındaki reel değerleri de korur.

Tüm fiyat ve gelirlerin aynı yön ve şiddette hareket etmesi enflasyonun kaynak ve gelir dağılımı üzerindeki bozucu etki algılamasını ortadan kaldırmaktadır.

Klasik dönem ekonomisi işletiş ve algılanışı çerçevesinde; para tabanının genişletilmesi sonucunda parasal değerlerin yükseleceği, ancak reel değişim oranlarının, yani nispi fiyatlarının sabit kalacağı bireylerin satın alma gücünde bir değişiklik olmayacağı ve toplumun tüketim kalıplarının da değişmeyeceği ileri sürülmüştür.

Klasik dönemde üretim sürecinde henüz yüksek düzeyde ihtisaslaşmaya ulaşılmamış olmasının doğal sonucu olarak üretim faktörlerinin fiyat esnekliği ve farklı alanlara geçişliliği oldukça yüksek idi.

Klasik ve neo-klasik ekonomi temsilcilerince faktör piyasalarının otomatik mekanizmaları sadece istihdamı sağlamada etkili olmakla kalmayıp, gelir dağılımı konusunda da etkili sonuç ortaya koyarak faktör paylarının hakça oluşumunu sağlayacağı savunulmuştur. Ekonomiye herhangi bir dış müdahalenin, ücret esnekliğini bozacağından, sistemin etkin çalışmasını engelleyeceği ileri sürülmüştür.

Say Yasası (John Baptise Say) olarak anılan yasanın işletiş, piyasaya ürün arz eden ekonomik birimlerin aynı zamanda talep unsuru olarak devreye girdiği tezine dayanmaktadır.

Klasik görüşe göre, ekonomilerin büyüebilmesinin koşulu tasarruftur. Ekonomik dengenin sağlanması açısından yatırımın tasarrufa eşit olması gerekmektedir. Klasiklere göre, yatırım ile tasarruf arasındaki denkliliği faiz oranı sağlar.

Klasik dönemde iç istikrar alanında karşılaşılan en büyük güçlük "zorunlu kötülük" olarak algılanan devletin devreye alınmasında ortaya çıkmıştır. Kamusal müdahalelerin nispi fiyatları bozmasının sistemin optimal koşullarda işlemlerini engelleyeceği endişesi sonucunda, kamu faaliyetleri için, biri

kamu harcamaları diğeri de kamu gelirleri alanında olmak üzere, iki önemli kısıtlayıcı koşul getirilmiştir.

Kamu harcamaları alanındaki koşul, kamu faaliyetlerinin ve bu faaliyetlerin parasal ifadesi olan bütçenin küçük olmasıdır.

Kamu gelirleri alanında ise vergilerin piyasadaki nispi fiyatları bozmayacak şekilde tasarlanması önerilmiştir. Klâsiklerin önerdiği şekli ile ekonomide nispi fiyatları bozmayacak, dolayısıyla ekonomik birimlerin kararlarını etkilemeyecek vergilere tarafsız vergiler anlamında **nötr vergiler** adı verilir. **Nötr vergiler**, yükümlü üzerinde gelir etkisi oluşturan fakat ikame etkisinin sıfır olduğu vergilerdir. Nötr vergiye en tipik örnek baş vergisidir.

Klasik dönemde dolaylı vergilerin piyasada nispi fiyatları bozarak, kaynak dağılımı bozukluğuna yol açacağı iddiası da yaygın olarak ileri sürülmüştür.

Kamu gelir sistemi içinde borçlanma konusu da klâsiklerce ilke olarak reddedilmiştir. Kamu borçlanma sistemine klâsiklerce karşı çıkılması da yine piyasada nispi fiyatların bozulmaması ve ekonomik dengenin sarsılmaması endişesinden kaynaklanmıştır.

Klasiklerin kamu borçlarına karşı çıkışının ikinci nedeni de borçlanmanın nesiller arasında kaynak dağılımını bozacağı düşüncesidir. Bu düşünceye göre, borçlanma ile gelecek nesillerin birikimlerinin bir bölümü şimdiki neslin tüketimine katkı olarak kullanılacağından, gelecek nesillerin üretim ve tüketim kapasitesi zayıflatılmış olur.

Dış dengede otomatik düzenleyici faktör, o dönemlerde paranın, altın ya da gümüş veya bunların karışımından oluşan değerli madenlere bağlanmış olmasıdır. Klasik dönemde dış ödemelerde ekonomiler arasında değerli maden stoklarının yer değiştirmesi söz konusudur.

Klasikler parayı sistemin üzerinde bir peçe olarak algılamış ve para tabanı değişikliklerinin milli gelir, istihdam ve gelir dağılımı gibi reel dengeler üzerinde etkili olmadığı görüşünü savunmuşlardır.

Devlet sadece küçük ve denk bütçe ile kamu hizmetlerini yerine getiren bir tür bekçi devlet ya da jandarma devlet işlevi ile sınırlı tutulmuştur.

Klasik yaklaşım iki bakımdan önemlidir. İlk olarak klasik yaklaşım, kapitalist sistemi en saf hali ve ekonomik aktörlerin karşılıklı rol ve işleyişleri ile ele alması yönünden önemlidir. Sermayenin henüz büyük güce kavuşmadığı, ekonomik birimler arasında aşırı asimetrik güç ilişkisinin yaşanmadığı dönemde ekonomik işleyiş oldukça dengeli idi.

Klasiklerin görüşlerinin bir başka açıdan önemi de son dönem görüşlere ilham kaynağı olması, hatta bazı durumlarda olduğu gibi günümüz politikalarının şekillendirilmesinde model işlevi görmeleridir. Yeni sağ görüşler ya da neo-liberal görüşlerin teorik temelleri klâsik görüşlere dayanır.

KEYNESYEN YAKLAŞIM

28 Kasım 2014 Cuma
18:38

1929 Büyük Buhran yıllarındaki ekonomik yapılar yakından incelendiğinde, gelişmiş kapitalist ekonomilerin, geçmiş dönemlerdeki yapısal özelliklerinden epey uzaklaşmış, borsa işlemlerinin olağanüstü gelişmiş olduğu bir sürece girmiş olduğu görülür. Yeni dönemde para sadece ekonomik mübadele ve servet saklama aracı olarak görülmeyp bağımsız meta olarak da işleme sokuluyordu.

Para ile borsada tahvil ya da özellikle hisse senedi adı altında çeşitli kâğıtlar alınıyor ve bir süre sonra, piyasa koşullarının elverdiği ortamlar oluştuğunda eldeki kâğıtlar alış fiyatlarının üzerinde değerle satılarak spekülâtif kâr sağlanıyordu.

1929 Büyük Buhranı, ABD'nin batı kıyılarında ön ödeme sistemi ile yapılan yazlık tipi evlerin bir fırtınada yıkılması sonucunda finans dünyasında yaşanan sarsıntının oluşturduğu panik havasının üretici sektöre yansması ile piyasaların kilitlemesi, stokların yığılması ve üretimin nerede ise durma noktasına gelmesi ile oluşmuştu. Üretimin durması, doğal olarak istihdamda gerileme ve genel yoksullaşma yarattı.

Serbest piyasa kuralı olarak bilinen "*bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler*" böylece yıkılmış oluyordu.

Diğer bir husus da, kapitalist dünyada yaşanan 1929 Büyük Buhran'ının yanında, kapitalistlerin 1917 Sovyet Devrimi ile oluşan sosyalist sistem nedeni ile aşırı tedirginlik yaşıyor olmasıdır. Sovyet Devrimi'ne karşı mücadele yapma durumunda olan kapitalist dünyanın derin kriz ve işsizlikle sarsılması komünizmin lehine bir gelişme olarak görüldü.

Keynes'in kapitalist sistemin kurtarıcısı olarak ortaya çıkması, bir yandan, teorik yaklaşımı bağlamında ekonominin işleyiş kurallarının açıklanmasında ortaya attığı yeni ve klâsiklerden çok farklı görüşlerle; diğer yandan da bu teorik yaklaşımı destekler nitelikteki pratik yaklaşımı ile devlete ekonomide aktif görev vermesi ile açıklanabilir.

Keynes'in üzerinde durduğu ilk sorun işsizliktir. Çözümü ise toplam talebi yükseltmede rol oynayabilen kamu müdahalesindedir. İkinci olarak, Keynes eserinde (İstihdam, Para ve Faizin Genel Teorisi, 1936) bir yanda istihdam diğer yanda da para ve faiz konularını ele alarak, parasal ve reel sektörler arasındaki etkileşimi vurgulamıştır.

Keynes'e göre, tasarruf yolu ile milli gelirin büyütülmesi doğru bir görüş olmayıp, yatırımların yükseltilmesi ile milli gelirin yükseltilip, böylece elde edilen yüksek gelirden yüksek tasarruf potansiyeli sağlamak sistemin işleyiş dinamikleri açısından daha doğru bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, yatırımların belirlenmesinde klâsik dönemde kabul edildiği üzere sadece faiz oranı değil, faiz oranı yanında *yatırımların marjinal etkinliğinin de* dikkate alınması gerektiği ileri sürülmüştür.

Keynes'e göre tam istihdamın sağlanamamasının genel nedeni, fiyat ve ücret sertliğine bağlı olarak işsizlik koşulunda ücretlerin geriletmesinin mümkün olmaması, çünkü ücret baskılamasının talep kısılması yoluyla, milli geliri daha da gerileteceği düşüncesidir. Keynesyen sistemde toplam talebin yükseltilmesi işlevi devlete verilir. Tam istihdamın sağlanmasına yönelik olarak kamu talebi ile destekli toplam talebe **efektif talep** adı verilir. Tam istihdamı sağlayan efektif talep, özel kesimin tüketim ve yatırım harcamaları toplamı ile kamu kesiminin tüketim ve yatırım talebi toplamından oluşur.

Keynesyen teorisi paraya işlem aracı ve servet saklama aracı olmak dışında üçüncü bir işlev vermiştir. Paranın *spekülâtif işlevi*, paranın da diğer metalar gibi kendi değişim değeri olan bir meta olarak algılanmasını ve işleme sokulmasını açıklar.

Keynesyen görüşüne göre, spekülâtif para talebinin para arzı ile kesiştiği noktada piyasa faiz oranı belirlenir. Borsada kâğıt alma dönemi değerlerin düşük, satma dönemi ise yüksek olduğu aşamalara denk düşer.

Piyasa faiz oranı, para talebinin sabit olduğu koşulda para arzının yükseltilmesi sonucunda da yükselir. Veri faiz oranı koşulunda para arzında meydana gelen artışın faiz oranını düşüreceği ifade edilir.

Keynes'de borsa işlemlerinin, yani parasal sektörün, yatırım işlemleri ile reel sektörle irtibatlandırılması ve yatırım ile faiz oranı arasındaki ilişki bağlamında klasik görüşten ayrıldığı ve teknik anlamda maliye politikasının oluşumuna yol açan temel nokta, yatırımların teşvik edilmesinde para politikasının tıkanıp devletin devreye sokulmasıdır.

Keynes'in "*mutlak nakit tercihi*" olarak ifade ettiği, ancak teoride, Robertson'un tanımı ile **likidite tuzağı** olarak bilinen nokta, para politikasının etki alanının bittiği yerdir. **Likidite tuzağı**, verili bir faiz oranında, halkın arz edilen tüm para miktarını tutmaya hazır olduğu durumdur.

Otonom yatırım, piyasa göstergelerinden bağımsız olarak gerçekleştirilen kamu yatırımlarına verilen isimdir.

Keynes, borsada işleme sürülen kâğıtların, temsil ettikleri ekonomik birimlerin gerçek değerlerinden uzaklaştığı derecede borsa işlemlerine **kumarhane işlemi** adını vermiştir. Kumarhane tipi borsalarda sağlanan kazançlar gerçek ekonomik katkıyı yansıtmadığından, toplumda haksız gelir dağılımına yol açarak, etik kurallar çerçevesinde meşruiyetini yitirir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ileri kapitalist ekonomilerde uygulanmış olan sosyal demokrat politikalar Keynesyen teori üzerinde inşa edilmiştir. Keynes'in ana görüşü tam istihdamı sağlayacak efektif talebi yüksek düzeyde tutmak olduğundan, toplumda gelir dağılımını olabildiğince düzeltici sosyal politikalar uygulamak Keynes politikalarına uygun düşüyordu.

Keynes, ekonomilerin işleyiş mekanizmalarını bir bütünlük içinde modelleyerek, kantitatif araştırma yapanlara alt-yapı hazırlamıştır.

Keynes'in teoriye yaptığı diğer önemli bir katkı da sonraki aşamalarda çok farklı ve çeşitlendirilmiş şekilde kullanılacak olan ekonomik olgularla ilgili *beklentiler* yaklaşımını getirmiş olmasıdır.

MONETARİST YAKLAŞIM

28 Kasım 2014 Cuma

22:08

ABD ekonomisinde zamanla yükselen ekonomik sorunlar ve yaşanan konjonktür hareketlerinin yanında yükselen enflasyon, başta Milton Friedman olmak üzere, bir kısım ekonomistleri Keynesyen görüşlerden uzaklaşmaya itmiştir. Monetarist (parasalcı) olarak anılan bu görüş mensupları Keynes'in ekonomiye aktif müdahale fikrinin yanlış olduğunu, Keynesyen görüşe tam ters olarak, müdahalenin olmadığı durumda ekonominin kendi dengesini sağlayacağı fikrini savunmuşlardır.

Monetaristler, ekonomik istikrarın sağlanabilmesi açısından para arzının üretim artışı ile sabit oranda tutulması gerektiği fikrini ileri sürmüşlerdir. Üretim artışına koşut olarak para arzı devamlı olarak belirli bir oranda arttırılabileceği gibi, işsizlikle mücadele açısından *hassas ayar* mekanizması olarak da kullanılabilir.

Ω işareti beklenen işsizliği göstermektedir.

Monetarist yaklaşımda para arzı, reel ekonomiyi etkilemede kullanılabilen bir araç olarak görülmektedir. Aşırı dengesizliklerde para politikasına başvurulabileceği gibi, bazı durumlarda hassas ayar aracı olarak da devreye sokulabilir.

Monetarist yaklaşım taraftarlarına göre Keynesyen genişletici önlemler ancak kısa dönemde etkili olabilir, uzun dönemde sistem eski durumuna döner.

Ekonominin doğal dengesinden ancak kısa dönemde sapabileceği, uzun dönemde daima doğal dengesinde kalacağı görüşü Milton Friedman tarafından ileri sürülen **doğal işsizlik** olgusu ile açıklanır. **Doğal işsizlik oranı**, emek verimlilik artışının sıfır ve ortalama reel ücret haddinin sabit olduğu, sonuçta fiyat düzeyinin de sabit kalabildiği koşuldaki işsizlik oranı olarak tanımlanır.

Talebin yükselişinin ilk etkisi fiyatlara yansır, parasal ücretlere yansıma ise gecikmeli olur.

Friedman'ın tanımlamasına göre, Philips eğrisi uzun dönemde negatifeğimli değil, doğal işsizlik oranında dikey görünümündedir. Friedman'ın tanımlamasına göre, var olan ücret düzeyinde iradî olarak işsiz kalmak isteyenler doğal işsiz olarak kabul edilir.

Para tabanının genişletilmesi ve buna bağlı olarak talep yükselişi ile işsizlik sorunu arasındaki ilişkinin monetarist açıklamasında kilit rolü işçi ve işverenler arasındaki asimetrik beklenti olgusu oluşturmaktadır. İşçilerin enflasyon karşısında reel ücret düzeyi ile ilgili net algılama yapamaması **para yanılısaması** olarak nitelenir.

Friedman, Philips eğrisinin daima negatif olmayacağını, enflasyon ve işsizliğin birlikte görüldüğü stagflasyon dönemlerinde eğrinin geçici süreler içinde pozitif görüntü alacağını ileri sürmüştür. Devamlı değişen enflasyonist eğilimler karşısında ücretler ve fiyatların düzgün indekslenmesi neticesinde Philips eğrisi dikey görünüm kazanarak, doğal işsizlik oranını sabit düzeyde tutacaktır.

Keynesyen görüşe göre ileri sürülmüş olan vergi indiriminin tüketim harcamalarını yükselterek milli geliri artıracığı tezi de monetaristlerce, *devamlı gelir* ya da *yaşam boyu gelir* kavramı ile reddedilmiştir. Bu görüşe göre, bireyin bir dönemdeki tüketim harcamaları sadece o dönemdeki gelirinin değil, yaşam boyu elde etmeyi öngördüğü gelirin ortalamasının fonksiyonudur.

Monetaristlerin Keynesyen maliye politikasına karşı geliştirdikleri diğer bir itiraz da devlet eli ile yapılan yatırımların piyasa faiz oranı üzerindeki yükseltici etkisi nedeniyle özel yatırımlarda caydırıcı etki yapmasıdır.

Dışlama etkisi, genişletici maliye politikası uygulanması sonucunda faiz oranının yükselmesine bağlı olarak özel yatırım harcamalarının azalması durumudur. Dışlama etkisi, kamu yatırımlarının borçlanma piyasasında faiz oranını yükselterek, marjinal getirisi, yükselen faiz oranının altında kalan firmaların piyasadan çekilmesi ile ortaya çıkarak, kamu yatırımlarının tam çarpan etkisi oluşumunu engeller.

SON DÖNEM YAKLAŞIMLARI

28 Kasım 2014 Cuma

23:53

YENİ KLASİK AKIM

29 Kasım 2014 Cumartesi

01:00

Robert Lucas, Frederic Miskin ve Edward Prescott gibi isimlerin temsil ettiği yeni klasik akım taraftarlarına göre, fiyat ve ücretlerin tam esnek varsayımı altında toplam arz fonksiyonu çeşitli nedenlere dayalı olarak oluşan şoklardan etkilenir.

Yeni klasik akım taraftarlarının en temel varsayımına göre ekonomik birimler çıkarlarını en çoklaştıracı yönde davranış gösterirler. Yeni klasik akım taraftarlarına göre bireyler davranışlarını **rasyonel beklenti** ile oluşturdukları kararlarla gerçekleştirirler. **Rasyonel beklentiler**, kişilerin ekonomik değişkenlere ilişkin tüm bilgileri kullanarak yaptıkları beklentilerdir. Piyasaların dengeye gelmesini sağlayan unsurlar, ücret ve fiyatların esnek olmasıdır. Ücret ve fiyat esnekliği ekonomik aktörlerin rasyonel davranışlarının doğal sonucudur.

Yeni klasiklere göre ekonomilerde görülen dalgalanmalar hükümetlerin almış olduğu bazı kararların bireyler tarafından rasyonel beklenti modellerine alınmamış olmasıyla oluşturulan yanlış davranışların sonucu olarak gelişir.

Lucas ve Sargent tarafından geliştirilmiş olan rasyonel beklentiler teorisi ile geniş kapsamlı olarak aynı bağlamda ele alınan *yetersiz bilgi yaklaşımı* arasında ufak bir fark bulunmaktadır. Şöyle ki, yetersiz bilgi sahibi olmak algılamamanın kısmî olmasına yol açarken, rasyonel beklenti sahibi olmak algılamada bütünsellik oluşturarak, sistematik hata payını en aza indirir.

Yetersiz bilgi sahibi olma bağlamındaki görüşe göre, üretimin doğal işsizlik oranını sağlayan düzeyden sapmasının tek koşulu beklenen fiyat düzeyi ile gerçek fiyat düzeyi arasındaki farktır.

Toplam arz fonksiyonunun dalgalanmalarına neden olan diğer faktör olarak da teknolojik gelişmelerin ekonomilerde yarattığı şoklar ileri sürülmektedir. *Schumpeter yaklaşımı* bağlamında geliştirilen bu görüşte, teknolojik gelişmenin ekonomi içinde massedilebilmesine dek toplam arz fonksiyonunda ve istihdamda şoklar yaşanabilir. Kamu kesimi yoluyla da ekonomide verimlilik artışı şoku yaşanabilir.

Yeni klasik akım hem Keynes'den hem de Friedman'dan farklı görüşlere sahiptir.

YENİ KEYNESYEN AKIM

29 Kasım 2014 Cumartesi

01:01

Yeni Keynesyen akımının başlıca temsilcileri G. Mankiw, J. Yellen, G. Akerlof, D. Carlton ve J. Stiglitz gibi ünlü isimlerdir. Bu akımın temel dayanağı ücretler ve fiyatların katılımı ve yaşanan şoklar karşısında bu katılımın oluşturduğu dalgalanmalardır. Bir talep şoku karşısında ücret ve fiyat katılımı kârları yükselterek üretimi ve istihdamı kamçılacaktır.

Bu yaklaşımda ücret ve fiyat yapışkanlığına yol açan bir dizi neden sayılmıştır. Bu nedenlerden biri ücret sözleşmelerinin ani ve sık değişmeyip, genellikle uzun dönemler için yapıyor olmasıdır.

Yeni Keynesyen görüş çerçevesinde ücret katılımı görüşünün dayandırıldığı diğer bir neden de ücretlerin işçi sendikaları tarafından yapıyor olmasıdır.

Ücret katılımına yol açan bir görüş de işçilerin iş verimliliğini yüksek düzeyde tutmaya yönelik olarak piyasa düzeyinden yüksek ücret belirleme kuralıdır.

Ücret ve fiyat katılımının bir nedeni de katalog fiyatı olarak bilinen, piyasada fiyat değişmelerinin belirli eşiği aşmadığı sürece fiyatların sabit düzeyde tutulduğu durumdur.

POST KEYNESYEN AKIM

29 Kasım 2014 Cumartesi

01:01

Eklektik bir yapı sergileyen post Keynesyen görüş ekonomik dalgalanmaların nedeni olarak birtakım açıklamalarda bulunmuştur. Bunlardan en önemlisi ve ekonominin işleyiş dinamikleri nedenine dayanan açıklama, ücret ve kâr farklılığının zamanla açılması ve buna bağlı olarak yatırım ve tüketim dengesizliğinin oluşmasıdır. Bu akım içinde ekonomik dengesizlik nedeni olarak getirilen bir başka açıklama da talebin fiyat değişikliklerinden kaynaklanan ikame etkisinden çok gelir etkisi altında olduğu şeklinde gelişmiştir.

Joan Robinson gibi bazı ekonomistler gelir dağılımı mücadelelerinin çağdaş ekonomik sorunların açıklanmasında önemli olduğunu düşünmüşlerdir.

Michal Kalecki de tasarruf ve yatırımların dağılımını ekonomik dalgalanmaların açıklanması bağlamında incelemiştir.

Ekonomide yatırım ve tasarrufların dengesizliği yanında ekonomilerde ücret yüksekliklerinden dolayı görülen sürekli enflasyonun dengesizlik unsuru olduğu konusu ise Weintraub tarafından ileri sürülmüştür.

Post Keynesyen görüşte, ayrıca, kredi kurumlarının işletiş ve kredi sınırlamalarının iş çevrimlerinin oluşumundaki rolleri öne çıkartılmıştır.

NEO-LİBERALAKIM

29 Kasım 2014 Cumartesi
01:03

1976 yılında Wirginia Üniversitesi profesörlerinden Herbert Stein tarafından ortaya atılan arz-yanlı görüşlerin maliye politikası bağlamındaki önemi, Keynesyen talep-yanlı görüşlere karşıt olarak, üretim ve istihdamın arz fonksiyonu üzerindeki faktörler tarafından belirlendiği savıdır. Arz faktörü üzerinde etkili temel görüş özel kesimin kamu kesimine göre daha verimli olduğu, bu nedenle vergi vs. gibi ağır kamu yükümlülükleri ile engellenmek yerine, teşvik mekanizmaları ile desteklenmesi gerektiği iddiasına dayanır.

Laffer eğrisi olarak bilinen fonksiyonda belirli aralıkta vergi oranları ile faktör arzı arasında ters yönlü ilişki olduğu ileri sürülmüştür. Laffer eğrisi varsayımı altında, vergi oranlarının hafifletilmesi vergi hâsılatını yükselteceğinden bütçe açığı sorunu ile karşılaşılacaktır.

MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI

29 Kasım 2014 Cumartesi
01:19

Maliye politikasının amaçları ekonomide iç ve dış dengenin sağlanmasıdır.

İÇ EKONOMİK DENGENİN SAĞLANMASI

29 Kasım 2014 Cumartesi
01:19

Statik ve dinamik olarak iki alt bölüme ayrılır.

İç istikrar alanı statik olarak fiyat istikrarı ve istihdam konularını kapsar. Fiyat istikrarı konusu, ekonominin enflasyonist ve deflasyonist eğilimlerden uzak tutulmasını sağlayan maliye politikası

önlemlerini kapsar. Fiyat istikrarına yönelik maliye politikası aracı olarak bütçe gelir ile giderleri arasındaki farkın ayarlanması dikkate alınır. Deflasyonist eğilimlerde açık bütçe yolu ile kamu otonom yatırımlarının yükseltilmesi çarpan etkisi ile gelir düzeyini yükseltir ve ekonomiyi durgunluktan çıkartır.

Kamunun yatırım veya diğer harcamalar yoluyla gerçekleştirilen açık bütçe politikasının ve harcama artışının istihdam üzerindeki etkisi 1958 yılında İngiliz ekonomisti Phillips tarafından **Phillips eğrisi** olarak açıklanmıştır. Phillips eğrisi enflasyon, ücretler ve işsizlik oranı arasındaki ilişkiye bağlı olarak, enflasyonla işsizlik arasında negatif bir ilişki olduğunu ileri sürer. Moneteristlere göre Phillips eğrisi kısa dönemli bir çözüm sağlar. Uzun dönem analizleri ise Friedman-Phelps yaklaşımını haklı çıkarmaktadır.

Maliye politikasının dinamik amacı arasında ise gelişmiş ekonomilerde ekonomik büyüme, gelişmekte olan ekonomilerde ise ekonomik kalkınma amaçları yer almaktadır. Ekonomik büyümenin hedefi, fiili büyüme oranını veri kaynakları ve etkinlik koşulları ile belirlenen potansiyel büyüme oranına yaklaştırmaktır.

Ekonomik büyümenin sağlanamadığı durumda kısa dönemde gerçekleştirilen fiyat istikrarı ve istihdamın sağlanması uzun dönemde tekrar sorun olarak karşımıza çıkar. Bunun nedeni, artan nüfusun ve sosyal ihtiyaçların karşılanmasının uzun dönemde ekonominin büyümesini, ekonominin büyümesinin ise yatırımların yapılmasını gerektirmesidir.

DIŞ EKONOMİK DENGİNİN SAĞLANMASI

29 Kasım 2014 Cumartesi
01:36

Dış ekonomik denge kavramı ile cari dengenin sağlanması, yani dış ekonomilerden sağlanan kazançların dış ekonomilere yapılan ödemelere eşit olması anlaşılır. Cari denge içinde ithalat ve ihracat hareketlerini kapsayan ticaret dengesi yanında, sermaye hareketlerinin de kapsadığı para hareketleri bulunur.

Ticaret hareketleri döviz kurunun etkisi ile şekillenirken sermaye hareketleri faiz oranının etkisi altındadır. Bu durumda, dış denge, iç ekonomik gelişmelerin döviz kuru süzgecinden geçişine göre şekillenir.

MALİYE POLİTİKASININ ARAÇLARI

29 Kasım 2014 Cumartesi
01:39

Maliye politikası kamu bütçesi çerçevesinde gerçekleştirilen kamu harcama ve gelir kalemleri ve bu kalemler arasındaki denge ya da dengesizlik koşulları yoluyla gerçekleştirilir. Genel olarak yaklaşıldığında ekonominin dengede olduğu durumda ilke olarak denk bütçe uygulanır.

Kamu gelir sistemi araçları olan vergi ve borçlanma hem miktar hem de nitelikleri itibarıyla ekonomilerde mikro ve makro düzeylerde etkili olur. Vergiler, türlerine göre, gelir ve ikame etkileri ile faktör arzı üzerinde etkili olabilir. Vergilerin gelir etkisi üretim faktörü arzını yükseltme yönünde etki oluştururken, ikame etkisi faktörlerin sektörler arasında dağılımını değiştirebilir.

Columbia Üniversitesi'nde Prof. Carl Shoup yönetiminde yapılmış bir doktora tezi, bir ekonomide vergi yapısının, ekonominin içinde bulunduğu gelişme aşaması ve örgütlenme biçimine bağlı ve bunlarla uyumlu olarak ortaya çıktığını göstermiştir.

Kamu borçları da ekonomide toplam harcamalar yoluyla toplam talep, faiz etkisi ile de toplam arz üzerinde etki oluşturabilir. Ekonomik amaca göre borçların vade ve miktarında ayarlamalar yapılarak istenen hedefe varılabilir. Vergiler konusunda olduğu gibi, borçlar konusunda da mutlak hareket serbestisi söz konusu değildir.

Maliye politikasının çok önemli bir aracı da kamu iktisadî teşebbüsleri şeklinde ya da bu tür kuruluşlar eli ile yapılan otonom yatırımlardır. Söz konusu yatırımlar ekonomide toplam talebi yükselterek tam istihdamı sağlayacak efektif talebe ulaşmayı hedeflediği gibi, belirli bölgelerde yatırım ortamı oluşturarak özel sektör yatırımlarını teşvik etmek amacıyla da güdebilir. Türkiye'de 1930'larda uygulanmış olan devletçilik politikaları bağlamında kurulmuş olan Kamu İktisadî Teşebbüsleri'ni (KİT) bu şekilde değerlendirmek gerekir.

MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ VE SINIRLARI

29 Kasım 2014 Cumartesi

02:13

MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi

02:14

Vergiler bütçe fazlası yaratma eğilimine, kamu harcamaları ise bütçe açığı oluşturma ya da bütçe fazlasını azaltma etkisine sahiptir. Ancak, bütçe fazlası veya açığı sadece bu değişkenlerdeki oynamalardan değil, özel kesimdeki harcama değişikliklerinden de etkilenebilir.

Tam istihdam bütçe fazlası, tam istihdam koşulunda otomatik olarak oluşan bütçe fazlası olup, şu formülle gösterilir:

$$TİBF = T - G - TR$$

Formülde T vergi gelirini; G kamu cari ve yatırım harcamalarını; TR ise transfer harcamalarını göstermektedir.

Tam istihdam durumundaki verilere göre bütçe fazlasının bulunuyor olması politikaların daraltıcı, bütçe açığının veriliyor olması ise politikaların genişletici olduğunu gösterir. Tam istihdam bütçe fazlası ile olağan dönem bütçe fazlası arasındaki fark sadece gelirler arasındaki farktan kaynaklanır.

Bütçe devresel bileşkesi, tam istihdam bütçe fazlası ile olağan dönem bütçe fazlası arasındaki farktır.

Mali sürüklenme, bütçe devresel bileşkesinde görülen fazlanın ekonomide gelir artışını frenleme etkisidir.

Bütçe devresel bileşkesinde görülen fazlalık iradî politika sonucunda değil, malî sistemin yapısına bağlı olarak gelirden meydana gelen artışlardan otomatik olarak ortaya çıkan bir etkidir.

Yükselen fiyatlarda vergi gelirleri bütçe fazlası üzerinde artırıcı ve gelir artışını frenleyici etki yapabilir.

MALİYE POLİTİKASININ SINIRLARI

29 Kasım 2014 Cumartesi
02:27

Ortodoks Keynesyen maliye politikası ekonomiye genel ve makro düzeyde bakan bir niteliktedir. Ekonomide bir sektörde görülen fiyat artışları ya da fiyat katılıkları makro politikalarla önlenemez.

Maliye politikası, ekonomide sorunların tanınması ve politikaların uygulanarak sonuç alınması konularında zamanlama sorunu ile de karşı karşıyadır.

Deflasyonist dönemlerde vergilerin hafifletilmesi ve kamu harcamalarının yükseltilmesi kamuoyunda olumlu etki yaparak politikacılara prim sağlar. Keynes, Genel Teori kitabını 1929 işsizliği karşısında politika önerileri olarak yazmıştır.

ÜNİTE 2

29 Kasım 2014 Cumartesi
15:52

KEYNESYEN MAKROEKONOMİ VE MAL PİYASASINDA DENGE

29 Kasım 2014 Cumartesi
15:52

Makroekonomi büyük ölçüde John. M. Keynes'in çalışmalarına dayanır ve toplam milli hasılayı belirleyen faktörleri inceler. Hanehalkı ve firmaların davranışlarını inceleyen mikroekonominin aksine, makroekonomi toplam arz, toplam talep, fiyatlar genel düzeyi toplam istihdam gibi toplulaştırılmış araçları kullanarak bir ekonomideki daralma ve genişleme dönemlerini konu edinir. 1930'larda etkili olan Ekonomik Bunalım'a kadar kabul gören klasik yaklaşıma göre piyasa dinamikleri dengeyi kendiliğinden sağlar.

MAL VE HİZMET ALIMINA YÖNELEN KAMU HARCAMALARI VE HARCAMA ÇARPANI

29 Kasım 2014 Cumartesi
16:44

Basit Keynesyen milli gelir modelinde gayri safi milli hasılanın parasal değeri (Y), bir ekonomideki toplam mal ve hizmet talebinin parasal değerine eşittir. Bu da, makroekonomi derslerinden bilindiği gibi, harcama cinsinden gayri safi milli hasılaya denk düşer. Bir ekonomide üretilen mal ve hizmetler, ya hane halkı tarafından tüketim amacıyla satın alınır (I) ya da firmalar tarafından yatırım amacıyla satın alınır (I). Bunların dışında kamu sektörü de bu mal ve hizmetleri kamu hizmeti vermek veya kamu yatırımı yapmak amacıyla satın alır (G).

Marjinal tüketim eğilimi, kullanılabilir kişisel gelirdeki değişikliğin tüketim miktarında meydana getirdiği değişikliktir. 0 ile 1 arasında bir değer olduğu varsayılmaktadır ($0 < c < 1$). Yani bireyler bir miktar tüketim yapmakta, gelirlerin bir kısmını ise tasarruf etmektedirler.

Kamu harcamalarındaki 1tl'lik bir artış, gayri safi milli hasılanın denge değerinde $(1/1-c)$ kadarlık bir artış meydana getirmektedir. $(1/1-c)$ **kamu harcamaları arpmanı** olarak adlandırılır. Kamu harcamaları arpmanı, kamu harcamalarında meydana gelen değişikliğin gelir düzeyinde meydana getirdiği değişikliği ölçmek için kullanılır.

$$Y = (1/1-c) * G$$

Örneğin, $c=0.8$ ise yani ortalama bir kişi gelirin %80'ini harcıyorrsa G'deki 1tl'lik artış, Y'de 5tl'lik bir artış meydana getirecektir.

TRANSFER HARCAMALARI ARPANI

29 Kasım 2014 Cumartesi

17:14

Transfer harcamaları, yapıldıkları anda mal ve hizmet alımına yönelmeyip kişisel gelir üzerinden talebe dönüşür. Vergiler kullanılabilir geliri azaltırken, transfer harcamaları kullanılabilir geliri arttırır.

$(c/1-c)$ ifadesi **transfer harcamaları arpmanı** olarak adlandırılır. Transfer harcamaları arpmanı, transfer harcamalarındaki bir değişikliğin gelir düzeyinde yarattığı değişmeyi gösteren katsayıdır.

Örneğin, $c=0.8$ iken, transfer harcamalarında meydana gelen 1tl'lik artış, milli hasılanın denge değerini 4tl kadar arttırır.

OTONOM VERGİLER VE DENK BÜTÇE ARPANI

29 Kasım 2014 Cumartesi

17:36

$(-c/1-c)$ **vergi arpmanı** olarak adlandırılır. Vergi arpmanı, vergilerde meydana gelen değişikliğin gelir düzeyinde yarattığı değişmeyi ölçen katsayıdır.

Örneğin, $c=0,8$ ise, T'deki 1tl'lik artış, Y'de 4tl'lik bir azalış meydana getirecektir.

Denk bütçe arpmanı, eşit miktardaki vergi artışı ile finanse edilen kamu harcamalarının, gelir düzeyinde, artan kamu harcamalarına eşit miktarda bir artış yaratması durumudur.

Denk bütçe arpmanının geçerliliği belirli varsayımlara dayandırılmaktadır. Bu varsayımlardan birisi, kamu harcamalarının tamamının mal ve hizmet alımına yöneldiğidir.

İkinci bir varsayım, kamu harcamalarından yararlananların marjinal tüketim eğilimi ile vergileri ödeyenlerin marjinal tüketim eğilimlerinin aynı olmasıdır. Makroekonomik modeller toplulaştırılmış araçları kullanır ve bir ekonomideki bütün tüketicilerin tüketim eğilimleri (c) ile gösterilir.

Üçüncü varsayım, kamu harcamalarında meydana gelen artışın özel kesimin harcamalarını etkilemediğidir.

GELİRE BAğLI VERGİLER

29 Kasım 2014 Cumartesi

17:52

Gelir vergisi ve kurumlar vergisi gelirin doğrudan bir fonksiyonu iken harcama vergileri dolaylı olarak gelirle bağlantılıdır. Vergi gelirleri:

$$T = T_0 + tY$$

T, toplam vergi gelirleri

T₀, otonom vergiler

t, nisbi vergi oranıdır

Çarpan değeri $[1/1-c(1-t)]$ değerini almaktadır.

Gelire bağlı bir verginin modele eklenmesi halinde mal ve hizmet alımına yönelen kamu harcamaları (G_0) ile transfer harcamalarının (Tr_0) çarpan değeri aşağıdaki şekilde olmaktadır:

$$\Delta \bar{Y} = \frac{1}{1-c(1-t)} \Delta G_0 \quad (15)$$

$$\Delta \bar{Y} = \frac{c}{1-c(1-t)} \Delta Tr_0 \quad (16)$$

MALİYE POLİTİKASI VE AÇIK EKONOMİ

29 Kasım 2014 Cumartesi

18:10

Bir ülkenin ihracatı, mal sattığı ülkenin geliri ile doğrudan bağlantılıdır. İthalatı ise kendi gelire bağlıdır ve bir ülkede gelir arttıkça dışarıdan daha fazla mal satın alınır.

Bu modelde başka ülkelerin milli gelirine bağlı olan ihracatın otonom olduğu, ithalatın ise ülke gelirene bağlı olduğu varsayılmaktadır. Buna göre, ithalat,

$$M = mY$$

Şeklinde ifade edilecektir. Eşitlikteki m, **marjinal ithalat eğilimi**dir. Marjinal ithalat eğilimi, gelir düzeyinde meydana gelen değişikliğin ithalat miktarında meydana getirdiği değişikliklerdir.

Gelire bağlı bir ithalat modele katıldığında yeni çarpan değeri $[1/1-c(1-t)+m]$ olacaktır.

Bütün etkileri içeren çarpan katsayısını α ile, bütün harcamaları ise A ile gösterirsek model,

$$Y = \alpha A$$

Şeklinde ifade edilebilir.

MAL VE PARA PİYASALARINDAKİ EŞANLI DENGE: IS-LM MODELİ

29 Kasım 2014 Cumartesi

18:22

Faiz oranları düşük iken yatırımcıların kredi alarak yatırım yapma eğilimi daha fazla olur. Tersine faizler yüksek iken, kredi maliyetleri yükseldiğinden, yatırımcıların borçlanarak yatırım yapma eğilimleri azalır.

IS-LM modeli, mal ve para piyasasındaki dengeleri eşanlı olarak çözen, J. Hicks ve A. Hansen tarafından geliştirilen bir modeldir.

DEĞİŞKEN YATIRIMLAR VE MAL PİYASASI: IS EĞRİSİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
18:25

Toplam yatırımlar, otonom yatırımlar ve değişken yatırımların bir fonksiyonu olarak aşağıdaki şekilde ifade edilir:

$$I = I_0 - ir$$

I_0 , yatırım miktarı

r , faiz oranı

i , yatırımların faiz oranından etkilenme katsayısıdır.

i katsayısı negatiftir. Çünkü, faizler artarken yatırımlarda bir miktar azalma olur. Katsayının büyüklüğü ise faizlerde bir artış meydana geldiği zaman, yatırımların ne kadar azalacağını gösterir.

IS Eğrisi, planlanan harcamalarla üretim düzeyinin eşit olduğu denge noktalarında gelir ile faiz oranı arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

Otonom harcamalarındaki değişme eğrinin pozisyonunu (paralel olarak yukarı aşağı kaymasını) etkilerken, çarpanın değeri eğrinin eğimini (dik ve yatık olmasını) etkilemektedir.

PARA ARZI VE PARA PİYASASI: LM EĞRİSİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
18:33

LM Eğrisi, para arzı ile para talebinin eşit olduğu denge noktalarında gelir ile faiz oranı arasındaki ilişkiyi gösteren eğridir.

Para piyasasının temel unsurlarından birisi para talebidir. Para talebi bireylerin elde para tutma arzularıdır. Faiz oranı arttıkça paraya olan talebin azaldığı varsayılır.

$$M_d = aY - br$$

M_d , para talebini

Y , geliri

r , faiz oranını

a , para talebinin gelire duyarlılığını, yani gelir arttıkça paraya olan talebin ne kadar artacağını

b , para talebinin faize olan duyarlılığını, yani faiz arttıkça paraya olan talepte meydana gelen azalmayı göstermektedir.

Para arzı para otoritelerince belirlendiğinden M ile gösterilmektedir. Fiyat düzeyinin P ve sabit olduğu (P) varsayılırsa, reel para arzı (M/P) şeklinde ifade edilecektir.

Denge gelir düzeyi iki değişkene bağlıdır. **A**, kamu harcamalarını da içeren otonom harcamalar ve **(M/P)** reel para miktarıdır. **A** 'nın katsayısı harcama çarpanını, **(M/P)** nin katsayısı ise para çarpanını göstermektedir.

Harcamalarda bir artış olduğunda, bu artış milli geliri $(b\alpha / b + a_i\alpha)$ kadar arttırmakta.

Para miktarında bir artış olduğunda, bu artış milli geliri $(i\alpha / b + a_i\alpha)$ kadar arttırmaktadır.

Harcamalardaki değişlikle uygulanacak maliye politikası IS eğrisi içinde temsil edilmektedir. Kamu harcamalarındaki bir artış IS eğrisini sağa hareket ettirerek faiz oranı ve gelir düzeyini arttırmaktadır.

Para arzındaki artış fiyat düzeyini (enflasyonu) arttırırsa, reel para miktarı azalacak ve para arzı artışının faizleri düşürücü etkisi sınırlı olacaktır. Fiyatlardaki artış LM eğrisini sola kaydırmakta, faizler yükselmekte ve gelir düzeyi düşmektedir.

TOPLAM TALEP-TOPLAM ARZ MODELİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
19:00

Fiyat düzeyini dikkate alan araç, toplam talep-toplam arz modelidir. Mikroekonomide mal ve hizmetlerin miktar ve fiyatları arasında ilişki kurulur. Burada bütün malların talebi-arzı toplulaştırılarak toplam talebe-arza ulaşılır ve toplam talep-arz eğrisi bir ekonomide verili her fiyat düzeyinde talep-arz edilecek toplam çıktı miktarını gösterir.

Toplam talep-toplam arz modeli, ekonominin zaman içerisinde büyüme çizgisinden neden saptığını açıklamak için önemli bir araçtır.

TOPLAM TALEP EĞRİSİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
19:04

Toplam talep eğrisi, bir ekonomide mal ve para piyasalarının eşanlı olarak dengede olduğu fiyat düzeyi ve çıktı miktarı bileşimlerini gösterir. Negatif eğimlidir ve bunun sebepleri: refah etkisi, uluslararası etki ve faiz etkisidir.

Refah etkisi, fiyat düzeyinin düşmesiyle para ve diğer varlıkları elinde tutan bireylerin kendilerini daha zengin hissederek daha fazla harcama yapacaklarını ifade eder.

Uluslararası etki, yurtiçi fiyatlarla diğer ülke fiyatlarının nispi değişimlerine ilişkindir.

Faiz etkisi, para arzının değişmediği varsayımı altında fiyat düzeyinin düşmesi halinde reel para arzının artmasıyla ilgilidir.

TOPLAM ARZ EĞRİSİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
19:12

Toplam arz eğrisi, verili her fiyat düzeyinde firmaların arz etmek istedikleri toplam çıktı miktarını gösterir. Normal bir ekonomik işleyişte arz eğrisi pozitif eğimlidir.

Keynesyen Toplam Arz Eğrisi

Keynesyen toplam arz eğrisi, ekonomi ciddi bir durgunluk içerisinde iken, mevcut fiyat düzeyinde talep edilen bütün malların firmalar tarafından arz edilebileceğini gösteren yatay toplam arz eğrisidir. Arz edilen mal miktarındaki artış fiyatları arttırmamaktadır. Keynesyen arz eğrisinin geçerli olması (yatay eksene paralel olması) durumunda toplam talepteki bir artış fiyat düzeyini etkilemeden üretimi ve istihdamı arttırmaktadır.

Klasik Toplam Arz Eğrisi

Klasik toplam arz eğrisi, tam istihdam düzeyinde fiyat ne olursa olsun aynı miktarda mal üretileceğini gösteren dikey toplam arz eğrisidir. Talep artışı arz düzeyini etkilemeden sadece fiyatları arttırmaktadır.

Toplam Arz Eğrisinin Orta Alanı

Toplam arz eğrisi, ekonomi tam istihdama yaklaşırken fiyatlarla üretilen mal miktarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu gösteren toplam arz eğrisidir. Belirli bir kapasiteden sonra artan marjinal maliyetler nedeniyle, genellikle pozitif eğimlidir. Talepteki artışın bir kısmı arz artışına, bir kısmı da fiyat düzeyine yansır.

Arz eğrisinin konumu, talepteki artışın üretimi ne kadar etkileyeceğini belirler.

Arz eğrisinin talepten bağımsız olarak değişmesinin nedeni üretim kapasitesindeki artışlardır. Teknolojik gelişmeler, emek ve sermayeden oluşan üretim faktörleri, kurumsal değişimler ve değişik düzenlemeler üretim kapasitesini etkileyebilir. Söz konusu nedenlerin olumlu etkisiyle üretim kapasitesinin artması durumunda, dikey toplam arz eğrisi sağa kayar.

DEĞİŞİK ARZ VARSAYIMLARI ALTINDA MALİYE VE PARA POLİTİKALARI

29 Kasım 2014 Cumartesi
20:16

Bir ekonomide denge, toplam arz ve toplam talebin eşit olduğu, yani toplam arz ve toplam talep eğrilerinin kesiştiği noktada gerçekleşir.

Ekonomik dengesizlik ise işsizlik veya enflasyon anlamına gelmektedir.

KEYNESYEN ALANDA MALİYE VE PARA POLİTİKALARI

29 Kasım 2014 Cumartesi
20:18

Keynes'in temel yaklaşımı ekonominin tam istihdamın altında olduğu, dolayısıyla kullanılmayan (atıl) bir kapasitenin mevcut olduğu varsayımına dayanmaktadır. 1929 yılında yaşanan büyük bunalımı

ifade eden bu varsayımın geçerli olması halinde, talebin arttırılması ile fiyatlar değişmeden toplam çıktıyı arttırmak mümkündür. Çünkü, Keynesyen alanda verili fiyat düzeyinde atıl üretim kapasitesi bulunmaktadır.

Toplam arz eğrisi yatay ise fiyatlar değişmediğinden, para arzının artmasıyla reel para miktarı artmakta, faizler düşmekte ve buna bağlı olarak yatırımlar ve dolayısıyla toplam talep artmaktadır.

KLASİK ALANDA MALİYE VE PARA POLİTİKALARI

29 Kasım 2014 Cumartesi
20:30

Klasik varsayımlar altında ise ekonomi tam istihdamda dengede olduğu için toplam arz eğrisi diktir. Buna göre fiyat ne olursa olsun toplam arz değişmeyecektir.

Klasik arz eğrisinin geçerli olması halinde maliye ve para politikalarıyla çıktı ve reel gelir düzeyini arttırmak mümkün olmamaktadır. Uygulanan genişletici maliye veya para politikaları sadece fiyat düzeyini yükseltmekte, çıktı ve reel gelir düzeyi aynı kalmaktadır.

ORTAALANDA MALİYE VE PARA POLİTİKALARI

29 Kasım 2014 Cumartesi
20:35

Keynesyen ve klasik yaklaşımın önerdiği aşırı uçlar dışında, tam istihdamın altınca ancak, ona yakın bir orta alanda ortaya çıkan talep artışının bir kısmı fiyatlara yansırken, bir kısmı da çıktı ve gelir düzeyini arttırmaktadır.

Kısa dönemde Keynesyen varsayımlar geçerli iken, uzun dönemde klasik varsayımların geçerli olduğuna ilişkin genel bir kabul vardır.

Kısa dönemde arz eğrisinin pozitif eğimli, uzun dönemde ise dikey olduğuna dair genel bir kabul vardır. Kısa dönemde pozitif eğimli olmasının nedeni ise piyasada uyum sürecini yavaşlatan, bazı piyasa aksaklıklarıdır.

BEKLENTİLER VE TOPLAM ARZ EĞRİSİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
20:41

Geleceğe yönelik olumlu ve olumsuz beklentiler de kişi ve firmaların davranışını etkiler. Toplam arz açısından önemli bir konu enflasyon beklentileridir. Eğer enflasyon beklentisi sabit ise toplam arz eğrisi yatay konuma yakındır ve kısa dönemde üretimde meydana gelen değişimler fiyatları fazla etkilemez. Uzun dönemde enflasyonun sabit kalması halinde beklenen enflasyonla gerçekleşen enflasyon birbirine eşit olacağından uzun dönem toplam arz eğrisi dikey olacaktır.

Ücret ve fiyatların esnek olmadığını savunan çağdaş Keynesyen görüşe göre, ücret ve fiyatlardaki uyumun zaman alması nedeniyle arz eğrisi pozitif eğimlidir.

Friedman'ın *uyumlu beklentiler* görüşüne göre ise parasal aldanma nedeniyle yanlış bir algılama sonucu emek arz ve talebi artmakta ve fiyatlar uyarlanıncaya kadar toplam arz eğrisi pozitif olmaktadır.

Rasyonel beklentiler durumunda ise ekonomik aktörler doğru tahmin yapmakta ve beklenen enflasyon ile gerçekleşen enflasyon birbirine eşit olmaktadır. Bu görüşe göre, kısa dönemde bile talepte meydana gelen bir artış üretim ve istihdamı etkilemeyecek ve işsizlik her zaman doğal işsizlik düzeyinde kalacaktır. Rasyonel beklentilere göre hükümetin beklenmeyen talep artışı yaratması sonucunda üretim etkilenebilir.

Deneyimler, toplam arz eğrisinin kısa dönemde pozitif, uzun dönemde ise dikey olduğunu göstermektedir.

ÜNİTE 3

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:15

MALİYE VE PARA POLİTİKALARININ NİSPİ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:16

Ekonomiyi dengeye kavuşturmada maliye ve para politikalarının nispi etkinliği konusu, 1929 Dünya Ekonomi Krizi'nden bu yana en hararetli tartışma konularından birisidir. Monetarist politikalar 1960'lı yıllarda kısmen uygulanırken, 1980 sonrasında Yeni Klasik teori etkisini hissettirmiştir. Ekonomideki krizin etkilerinin bir *global kamusal zarar* olarak görülmeye başlamasıyla birlikte, tartışma maliye ya da para politikalarının nispi etkilerinin sadece belli bir ülkedeki etkilerinden (kapalı ekonomiden), ülkeler arası etkilerine (açık ekonomiye) kaymıştır. Bunun en güncel örneği, Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan ve hızla diğer ülkelere yayılan 2007 Ekonomi Krizi'nin etkileridir.

KAPALI BİR EKONOMİDE MALİYE VE PARA POLİTİKALARININ NİSPİ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:20

Ekonominin kapalı olması, ülkenin diğer ülkelerle ihracat ve ithalat yapmadığı durumu ifade eder. Ekonominin dengede olması için mal ve para piyasalarının aynı anda dengede olması gerekir.

Mal piyasası, ekonomideki tasarrufu, yatırıma eşit kılan faiz oranı ve gelir düzeyinde dengededir. IS eğrisi, mal piyasasında dengeyi sağlayan faiz oranı ve gelir düzeyi alternatiflerini gösterir.

Para piyasası ise ekonomideki sabit para arzını, spekülasyon ve işlem amaçlarıyla para talebine eşitleyen faiz oranı ve gelir düzeyinde dengededir. LM eğrisi, para piyasasını dengeye getiren faiz oranı ve gelir düzeyi alternatiflerini gösterir.

IS ve LM eğrilerinin kesiştiği noktada mal, para ve tahvil piyasaları dengededir.

IS eğrisi, negatif eğimlidir. IS eğrisi üzerinde, kamu harcamaları ve vergilerden oluşan maliye politikası araçları etkilidir.

LM eğrisi, pozitif eğimlidir. LM eğrisi üzerinde, para arzından oluşan para politikası aracı etkilidir.

Hükümet, nominal para arzı Merkez Bankası vasıtasıyla kontrol eder. Fiyat düzeyi sabit iken, nominal para arzındaki değişiklik, reel para arzındaki değişikliğe denktir.

Kamu harcamalarındaki artış/azalış, vergilerdeki düşüş/artış veya yatırımlardaki otonom bir artış/azalış, IS eğrisini sağa/sola kaydırır. Para arzındaki artış/azalış, LM eğrisini sağa/sola kaydırır.

Basit klasik ve basit Keynesyen modelleri arasındaki temel fark, basit Keynesyen modelde para piyasasının ihmal edilmiş olmasıdır.

Likidite tuzağının geçerli olduğu faiz oranında, *yatırımın faiz esnekliği* sıfır (IS eğrisi dik) ve *spekülasyon amacıyla para talebinin faiz esnekliği* sonsuzdur (LM eğrisi yatay).

IS EĞRİSİNİN EĞİMİNE GÖRE MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:37

Yatırım talebinin faiz oranındaki değişmelere tamamıyla duyarsız, yani, yatırımın faiz esnekliğinin sıfır olduğu durumda IS eğrisi dik konumdadır.

Yatırımın talebinin faize duyarlılığı arttıkça, IS eğrisi dikliğini kaybederek yatıklaşır. IS eğrisi yatıklaştıkça maliye politikasının etkinliği azalır.

IS EĞRİSİNİN EĞİMİNE GÖRE PARA POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:39

Yatırım talebinin faiz oranındaki değişmelere tamamıyla duyarsız, yani, IS eğrisinin dik olduğu durumda para politikası etkin değildir. Para arzındaki bir artış LM eğrisini sağa doğru kaydırır.

Yatırımın faize duyarlılığı arttıkça IS eğrisi dikliğini kaybederek yatıklaşır, para politikasının etkinliği artar. Yatırım talebinin faiz esnekliği sonsuza yaklaştıkça, yani, IS eğrisi yatıklaştıkça, para politikasının etkinliği artar.

LM EĞRİSİNİN EĞİMİNE GÖRE MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:44

Spekülasyon amacıyla para talebinin faize tamamen duyarsız olduğu durumda LM eğrisi diktir. LM eğrisinin dik olduğu durumda, maliye politikası etkin değildir.

Para talebinin faize duyarlılığı arttıkça LM eğrisi dikliğini kaybederek yatıklaşır, maliye politikasının etkinliği artar. Para talebinin faiz esnekliğinin nispeten yüksek, yani, kamu harcamalarındaki bir artış IS eğrisini sağa doğru kaydırır.

LM EĞRİSİNİN EĞİMİNE GÖRE PARA POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:47

Para talebinin faizdeki değişikliklere tamamen duyarsız ve dolayısıyla LM eğrisinin dik olduğu durumda, gelir düzeyini arttırmada para politikası etkinliği tamdır.

Para talebinin faizdeki değişikliklere duyarlılığı arttıkça LM eğrisi yatıklaşır, gelir düzeyini yükseltmede genişletici para politikasının etkinliği azalır. Para arzı artırıldığında LM eğrisi sağa doğru kayar.

AÇIK BİR EKONOMİDE MALİYE VE PARA POLİTİKALARININ NİSPİ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
21:52

Açık bir ekonomide maliye ve para politikalarının nispi etkinliğini Mundell -Fleming IS-LM-BP Modeli ile açıklamak mümkündür.

e, döviz kurunu

Y^f , yabancı ülke gelirini

($X - M$) ise ($X > M$) iken **net ihracat** miktarını, yani, toplam talebe ticaret yapılan ülkelerin katkısını, ($X < M$) iken **net ithalat** miktarını, yani, ticaret yapılan ülkelerin toplam talebine yapılan katkıyı gösterir.

İhracat, ticaret yapılan ülkelerin geliriyle ve döviz kuruyla pozitif yönlü ilişkilidir.

İthalat ise gelirle pozitif yönlü, döviz kuruyla negatif yönlü ilişkilidir.

Döviz kuru, yabancı paranın fiyatını gösterir. Döviz kuru artışı, ihracatı arttırıcı ve yabancı malları daha pahalı hale getirdiği için ithalatı düşürücü etki yapar. $M_s = M_d (Y, i)$ ifadesi, reel para arzının reel para talebine eşit bir şekilde dengede olduğu anlamına gelir.

IS ve LM eğrilerine ek olarak açık *ekonomide dış ödemeler dengesi eğrisi* de (BP) dikkate alınır. Bu eğri, belli bir döviz kurunda dış ödemeler dengesinin gerçekleşmesini sağlayan faiz oranı ve gelir düzeylerini gösterir.

Sabit döviz kuru sistemi, Merkez Bankası'nın belirlenmiş bir kur üzerinden döviz alım satımı yapmasıdır.

Esnek döviz kuru sistemi, döviz kurunun döviz arz ve talebini eşitleyecek şekilde piyasada belirlenmesidir.

Dış ödemelerin dengede olması, resmi rezervler işlem dengesinin sıfır olması demektir.

(i^f), yabancı faiz oranını

(i), yerli faiz oranını gösterir.

Ülkeye net sermaye girişi, yerli faiz oranı, yabancı faiz oranından yüksek olduğunda gerçekleşir.

BP eğrisi sermaye hareketliliğinin tam olmadığı durumda, yukarı doğru pozitif eğimlidir.

$(i = i^f)$ ifadesi, tam sermaye hareketliliğinin mevcut olduğuna ve BP eğrisinin yatay olduğuna işaret eder.

Genişletici maliye politikasının dış ödemeler dengesine etkisi, BP eğrisinin eğimine göre değişir. Ülkeye sermaye akımı yerli faiz oranındaki değişikliğe ne kadar az duyarlıysa, BP eğrisi o kadar dik olur.

Marjinal ithalat eğilimi yüksek olduğunda da BP eğrisi nispeten daha dik konumdadır. BP eğrisi dikleştikçe, ithalat ve ticaret dengesi üzerindeki olumsuz etki daha büyük, sermaye akımları üzerindeki olumlu etki daha küçük olur. BP eğrisi dikleştikçe, genişletici maliye politikasının dış ödemeler açığına neden olma ihtimali artar.

DÖVİZ KURU SABİT VE SERMAYE DOLAŞIMI SINIRLI OLDUĞUNDA PARA POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
22:54

Genişletici para politikası izlenmesi, yani, para arzının artması halinde LM eğrisi sağa doğru kayar. Yeni denge daha düşük bir faiz oranı ve daha yüksek bir gelir düzeyinde gerçekleşir.

Sterilizasyon, parasal taban üzerinde yabancı para girişinden kaynaklanan etkilerin nötr hale getirilmesidir.

Ülkede artan fiyatlar, faizler, azalan ihracat **devalüasyon** beklentisini artırır. Devalüasyon, döviz kuru ayarlaması yoluyla paranın değerinin düşürülmesidir.

DÖVİZ KURU ESNEK VE SERMAYE DOLAŞIMI SINIRLI OLDUĞUNDA MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
22:57

Genişletici maliye politikası, örneğin, kamu harcamalarındaki bir artış IS eğrisini sağa doğru kaydırır. Döviz kuru esnek olduğu için Merkez Bankası müdahalesine gerek yoktur. Döviz kuru, döviz piyasasında dengeyi sağlayacak şekilde değişir. Yeni denge daha yüksek faiz oranında ve gelir düzeyinde gerçekleşir. Döviz kurundaki düşüş BP eğrisini sola doğru kaydırır.

DÖVİZ KURU ESNEK VE SERMAYE DOLAŞIMI SINIRLI OLDUĞUNDA PARA POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
23:02

Genişletici para politikası, örneğin, para arzındaki artış LM eğrisini sağa doğru kaydırır. Döviz kuru, döviz piyasasında dengeyi sağlayacak şekilde değişir. Yeni denge noktası daha düşük bir faiz oranı ve

daha yüksek bir gelip düzeyinde , BP eğrisinin altında gerçekleşir. Döviz kurundaki artış, BP eğrisini sağa doğru kaydırır. Döviz kurundaki artışa bağlı olarak ihracatın artması ve ithalatın azalmasıyla, IS eğrisi de sağa doğru kayar.

Mundell-Fleming IS-LM-BP Modelinde, sermaye dolaşımının serbest olması demek, BP eğrisinin yatay olması demektir.

DÖVİZ KURU SABİT VE SERMAYE DOLAŞIMI SERBEST OLDUĞUNDA MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
23:25

Sabit döviz kuru sisteminde, sermaye dolaşımı serbest olduğunda, genişletici maliye politikası oldukça etkindir. Genişletici maliye politikası, örneğin, kamu harcamalarındaki artış, IS eğrisini sağa doğru kaydırır. Sabit döviz kuru sistemini korumak için Merkez Bankası müdahale eder.

DÖVİZ KURU SABİT VE SERMAYE DOLAŞIMI SERBEST OLDUĞUNDA PARA POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
23:27

Döviz kuru sabit ve sermaye tam hareketli olduğunda para politikası etkin değildir. Para arzındaki artış LM eğrisini sağa doğru kaydırır. Merkez Bankası'nın sabit döviz kurunu korumak için müdahale etmesi, para arzının ilk düzeyine geri dönmesine neden olur.

DÖVİZ KURU ESNEK VE SERMAYE DOLAŞIMI SERBEST OLDUĞUNDA MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
23:41

Döviz kuru esnek ve sermaye dolaşımı serbest olduğunda kamu harcamalarının artması durumunda maliye politikası etkin değildir. Genişletici maliye politikası, örneğin, kamu harcamalarındaki artış, IS eğrisini sağa doğru kaydırır.

Döviz kuru esnek olduğunda Merkez Bankası müdahalesi söz konusu değildir.

DÖVİZ KURU ESNEK VE SERMAYE DOLAŞIMI SERBEST OLDUĞUNDA PARA POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

29 Kasım 2014 Cumartesi
23:54

Döviz kuru esnek ve sermaye dolaşımı serbest olduğunda para arzının artması durumunda genişletici para politikası etkindir. Para arzındaki artış LM eğrisini sağa doğru kaydırır. Esnek döviz kuru sisteminde Merkez Bankası müdahalesine gerek yoktur.

ÜNİTE 4

30 Kasım 2014 Pazar
00:07

İRADİ MALİYE POLİTİKALARI

30 Kasım 2014 Pazar
00:08

İRADİ MALİYE POLİTİKASI KAVRAMI

30 Kasım 2014 Pazar
00:08

İradi maliye politikaları, bir ekonomide talebi yönlendirmek veya istikrar sağlamak amacıyla siyasal otoritenin iradi kararlar almasıdır. Bu kararlar bazen yasama organı tarafından alınabileceği gibi, bazen de yürütme organı tarafından alınır.

İRADİ MALİYE POLİTİKALARININ BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

30 Kasım 2014 Pazar
00:10

İradi maliye politikaları, bir ekonomik sorun ortaya çıktığında tasarlanıp karara bağlanır ve uygulanır.

Ekonomik Tahminlerin Doğruluğu

İradi politikalar, bir ekonomik sorunun ortaya çıkmasıyla gündeme geldiği için, ekonomik tahminlerin doğruluğu büyük önem taşımaktadır. Uygulanacak maliye politikası, yapılan tahminlerin doğruluğuna ve konulan teşhislerin çerçevesine doğrudan bağlıdır.

Gecikmeler Sorunu

Maliye politikasında *gecikmeler sorunu*, ekonomik sorunların zamanında tahmin ve teşhis edilmesi ile uygulamaya başlanan politikanın zamanında sonuç verebilmesine ilişkindir. Üç aşamalıdır: tanıma gecikmesi, uygulama gecikmesi ve tepki gecikmesi.

Tanıma gecikmesi, bir ekonomide herhangi bir sorunun ortaya çıkışı ile bir mali işlem için harekete geçme kararı arasındaki gecikmedir.

Uygulama gecikmesi, bir maliye politikası paketi için harekete geçme anı ile bu paketin uygulamaya başlanması arasındaki gecikmedir.

Tepki gecikmesi, bir maliye politikası işleminin uygulamaya konulması ile beklenen sonucu vermesi arasındaki gecikmedir.

OTOMATİK İSTİKRAR SAĞLAYICILAR

30 Kasım 2014 Pazar
01:12

Otomatik istikrar sağlayıcılar, hiçbir iradi karara gerek kalmadan durgunluk döneminde bütçe açığı veya enflasyon döneminde bütçe fazlası yaratarak ekonomide istikrar sağlayan mekanizmalardır.

OTOMATİK İSTIKRAR GÜCÜNÜN ÖLÇÜLMESİ

30 Kasım 2014 Pazar
01:15

Otomatik istikrar gücünü (OG) aşağıdaki şekilde hesaplamak mümkündür:

$$OG = 1 - \frac{\Delta Y^*}{\Delta Y}$$

Denklemdaki ΔY^* , vergilerin mevcut olduğu durumda kamu harcamaları ve yatırım miktarındaki değişmelerin milli gelir üzerindeki etkisini, ΔY ise vergilerin olmadığı bir durumda kamu harcamaları ve yatırım miktarındaki değişmelerin milli gelir üzerindeki etkisini göstermektedir.

Buna göre, eğer vergilerin ekonomik büyüklükler üzerinde herhangi bir etkisi yoksa, $Y^*=Y$ olacak ve $OG=0$ olacaktır. Yani ekonomi otomatik istikrar gücünden tamamen yoksun demektir. $OG=1$ olması halinde ise ekonomideki otomatik istikrar gücü tamdır. Yani vergi sistemi meydana gelen değişmelerin tamamını emmekte ve gelir düzeyi değişmeden kalmaktadır.

KAMU HARCAMALARI VE VERGİLERİN OTOMATİK İSTIKRAR İŞLEVLERİ

30 Kasım 2014 Pazar
01:26

Maliye politikasının iki temel aracı olan kamu harcamaları ve vergilerin ekonomik istikrar sağlayıcı işlevi, bu araçların gelirdeki değişmelere karşılık ne kadar değiştiğine bağlıdır.

Kamu Harcamalarının Otomatik İstikrar Sağlayıcı İşlevi

Kamu harcamalarının gelir düzeyine duyarlılığı daha az olduğundan, istikrar sağlayıcı özelliği vergilerden daha düşüktür. Çünkü, kamu harcamaları harcamacı kuruluşlara ayrılan ödeneklerle ve bu ödeneklerin siyasal süreçte onaylanması ile gerçekleşir.

Otomatik istikrar işlevi en güçlü olan kamu harcaması kalemi *işsizlik tazminatı*dır. Türkiye'de de 2002 yılından itibaren uygulanmaya başlanan **işsizlik sigortası**, çalışanların işsizlik sigortası fonuna prim ödemesi, işini kaybedenlerin ise bu fondan işsizlik tazminatı alması biçiminde gerçekleşir.

Diğer bir kamu harcamaları kalemi ise tarıma verilen desteklerdir.

Vergilerin Otomatik İstikrar Sağlayıcı İşlevi

Vergilerin otomatik istikrar sağlayıcı fonksiyonu gayri safi milli hasıladaki değişiklikler karşısında vergi hasılatında meydana gelen değişikliklere göre ortaya çıkmaktadır. Vergilerin otomatik istikrara sahip olması için esnek bir vergi sisteminin yapılandırılması gerekmektedir. *Vergi esnekliği* şu şekilde hesaplanır.

$$e = \frac{\Delta T / T}{\Delta Y / Y}$$

e , vergi esnekliğini

T , dönem başındaki vergi hasılatını

Y , dönem başındaki gelir düzeyini

ΔT , toplam vergi hasılatındaki değişikliği

ΔY , toplam gelir düzeyindeki değişikliği göstermektedir.

Gelir düzeyinde bir artış olduğu zaman vergi hasılatında bir artış olmuyorsa esneklik değeri sıfır olacaktır. Eğer, vergi hasılatındaki yüzde artış gelir düzeyindeki yüzde artışa eşitse verginin esneklik değeri "bir" olacaktır.

Bir vergi sisteminin esnek olduğunu söyleyebilmek için $e > 1$ olması gerekir.

Bir bütün olarak bir vergi sisteminin esnekliği o vergi yapısının bileşimine bağlıdır. Çünkü, bir vergi sistemi içinde çeşitli vergilerin esneklikleri birbirinden farklıdır.

Artan oranlı olarak düzenlenen kişisel gelir vergisi, esnekliği son derece yüksek olan bir vergi olarak belirtilebilir.

Kişisel gelir vergisinin otomatik istikrar sağlayıcı olarak gücünü etkileyen bazı faktörlerin bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu faktörlerden bazıları; kişisel gelir vergisinin her çeşit kazancı vergilendiren genel bir vergi olup olmadığı, kişisel gelir vergisinin artan oranlılık derecesi, ekonomide vergi kaçakçılığının ne kadar yaygın olduğu ve verginin tahsil edilme biçimi şeklinde özetlenebilir.

Otomatik istikrar sağlayıcı gücü yüksek olan bir diğer vergi türünün kurumlar vergisi olduğu söylenebilir.

Genel bir işlem vergisi veya genel bir harcama vergisi niteliğinde olmayan tüketim vergileri gelir düzeyindeki değişimleri daha uzaktan izlemektedirler.

Servet vergilerinin ise otomatik istikrar sağlayıcı olarak herhangi bir etkiye sahip olmadıkları söylenebilir. Çünkü, servet vergilerinin esneklikleri çok düşük düzeydedir.

OTOMATİK İSTIKRAR SAĞLAYICILARIN ETKİ SINIRI VE MALİ SÜRÜKLENME

30 Kasım 2014 Pazar

02:17

Otomatik istikrar sağlayıcı mekanizmalar eşanlı etki yarattığından ve ek kararlara ihtiyaç duyulmadığından ekonomide ince ayar yapmak açısından yararlı araçlardır. Ancak bu işlevleri, ekonominin yapısına ve nispi istikrarına bağlıdır. Daha büyük boyutlu dalgalanmalar ortaya çıktığında iradi kararlara ek politikaların devreye sokulması kaçınılmaz görünmektedir.

FORMÜL ESNEKLİĞİ

30 Kasım 2014 Pazar
02:21

Formül esnekliği yöntemi bir bakıma iradi maliye politikaları ile otomatik istikrar sağlayıcılar arasında bir köprü işlevi görmek üzere geliştirilmiş bir yöntemdir. Formül esnekliği yönteminde bir ekonomide ekonomik yapı ile ilgili göstergeler belli bir değeri aşınca türü ve büyüklüğü önceden saptanmış olan birtakım önlemler devreye girmekte ve böylece kısmen otomatikleştirilmiş olmaktadır.

İRADİ MAKRO POLİTİKALAR VE MALİ KURALLAR

30 Kasım 2014 Pazar
02:23

Ekonomik istikrarın sağlanmasında iradi makroekonomik politikaların mı yoksa uzun dönemli kuralların mı daha etkin olduğuna dair dikkate değer tartışmalar yapılmaktadır. Ekonomik tartışma, iradi makroekonomik politikaların başarısı ve kuralların gerekli olup olmadığı ile ilgilenirken, siyasi tartışma hükümetlerin istikrarsızlık yaratabilecek olası popülist politikalarına ilişkindir.

Ekonomik taraftan bakıldığında, iradi politikaları savunanlar ekonomik sorunların çözümünde kuralların etkin olmayacağını, çünkü ekonomik olayların dinamik bir yapıya sahip olmaları nedeniyle uzun dönemde bu sorunlara çözüm olabilecek kuralların konulamayacağını savunmaktadırlar.

Siyasi açıdan bakıldığında iradi politikaları savunanlar, bunun demokrasilerin gereği olduğunu savunurlar.

Kuralları savunanlar ise hükümetlerin popülist politikalarından kaygı duyarlar. Elbette ekonomiye ilişkin hedefler siyasal olarak belirlenir.

Uygulamada tamamen kuralsız bir iradi politika veya siyasal otoritenin hareket alanını tamamen daraltan katı kurallar yerine esnek kurallar gündeme gelmektedir. Türkiye'de 2010 yılında tasarı biçiminde kamuoyu ile paylaşılan *Mali Kural* buna bir örnektir. Bu kuralın bir boyutu gerçekleşen ve hedeflenen büyüme ile ilgilidir.

ÜNİTE 5

18 Ocak 2015 Pazar
20:10

ENFLASYON: NEDENİ, SONUÇLARI

18 Ocak 2015 Pazar
20:56

Enflasyon, fiyatlar genel düzeyinin sürekli olarak yükselmesidir. Ekonomideki bütün fiyatlar yükselir ve bu yükseliş bir seferlik değildir.

ENFLASYONUN NEDENLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
20:57

Talep enflasyonu, toplam talebin artması sonucu olarak fiyatlar genel düzeyindeki sürekli artıştır.

Maliyet enflasyonu, üretim maliyetlerinin artması sonucu olarak fiyatlar genel düzeyindeki sürekli artıştır.

Ücret-fiyat spirali, ücret ya da fiyatlardaki bir artışın diğerini de uyararak enflasyona neden olmasıdır.

Yapısal enflasyon, gelişmekte olan ülkelerde nitelikli eleman, sermaye ve ham madde kıtlıkları nedeniyle üretimin düşük olmasına bağlı olarak ortaya çıkan fiyat artışlarıdır.

ENFLASYONUN ETKİLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
20:57

Enflasyon satın alma gücünü azaltmaktadır. Enflasyon herkesi aynı biçimde etkilememektedir. Enflasyon gelir dağılımını bozmaktadır. Yüksek enflasyon aynı zamanda fiyat sisteminin işlevini kaybetmesine neden olmaktadır.

Menü faaliyetleri, enflasyon nedeniyle fiyatlarını artıran firmaların, fiyat etiketleri, kataloglar gibi fiyatların duyurulduğu ortamları yenilemek zorunda kalmaları nedeniyle katlanmak zorunda kaldıkları maliyetlerdir.

Enflasyon vergisi, devletin para basması sonucunda kişilerin elinde tuttukları paranın değerinin azalması sonucunda, kişilerin reel balanslarını (ellerinde tuttukları paranın gerçek değerini) korumak için tüketimlerini azaltmalarıdır.

Tanzi etkisi, enflasyonist dönemlerde, vergilerin tarh ve tahsili arasındaki sürenin uzaması nedeniyle vergi gelirlerinin reel değerinin azalmasıdır.

Enflasyonun bir diğer olumsuz etkisi ithalatın artmasına ve ihracatın zorlaşmasına neden olarak ödemeler dengesini bozar.

Eğer %2-3 gibi makul bir enflasyon oranı tutturulabilirse yatırımların ve dolayısıyla istihdamın artacağını savunan görüşler vardır.

Yüksek enflasyonun yaşandığı dönemlerde toplumda ahlaki erozyonun yaşandığı gözlenmektedir.

ENFLASYONLA MÜCADELE VE MALİYE POLİTİKASI

18 Ocak 2015 Pazar
20:59

Monetaristler enflasyonu parasal tabanın hızla büyümesine bağlarlar ve enflasyonun "her zaman ve her yerde parasal bir olgu" olduğunu savunurlar. Dolayısıyla sıkı para politikaları uygulanması enflasyonla mücadele için gerekli olmaktadır.

Arz yanlı ekonomistler ise özellikle vergilerin üretim düzeyi, çalışma ve yatırım yapma arzusu üzerindeki olumsuz etkisini vurgulamaktadırlar.

Post Keynesyenler ise enflasyonu sınıfsal bir çatışmanın sonucu olarak görme eğilimindedir. Buna göre işçilerle kapitalistler arasında milli gelirin bölüşümüne yönelik bir çatışma söz konusudur.

Geleneksel Keynesyen yaklaşım ise enflasyonu toplam talebin toplam arzdan fazla olmasına bağlı olarak ortaya çıkan bir sorun olarak görür. Bu durumda yapılması gereken toplam talebi toplam arza eşitlemek olmalıdır.

ENFLASYONLA MÜCADELE VE KAMU HARCAMALARI

18 Ocak 2015 Pazar
20:59

Mal ve Hizmet Alımına Yönelik Kamu Harcamaları

Cari harcamalar ve yatırım harcamaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bunların ikisinin de yapılacağı bir kısıntı toplam talebi azaltacaktır. Her iki harcama türü için çarpan katsayısı $(1/(1-c))$ olmaktadır.

Cari harcamalar devletin tüketim ve personel harcamalarıdır. Bu harcama kaleminde gerçekleştirilecek bir azalış, kamu hizmetlerinin miktar ve niteliğini olumsuz olarak etkileyecektir.

Mal ve hizmet alımına yönelik harcamalar arasında kısıntıya gidilmesi en kolay olanı yatırım harcamalarıdır. Yatırımlar kısa dönemde toplam talebi artırırken uzun dönemde toplam arzı artırmaktadır. Bu nedenle yatırımlarda kısıntıya gitmek kısa dönem açısından enflasyonla mücadele hedefine uygun ise de uzun dönem açısından bu hedefle çelişmektedir.

Transfer Harcamaları

Transfer harcamaları, mal ve hizmet alımına yönelik harcamaların aksine karşılıksız nitelikte harcamalardır. Bu harcamaların genel niteliği; emekli, dul, yetim, öğrenci gibi ihtiyaç sahibi kesimlere yapılan harcamalar olmasıdır.

Transfer harcamalarına çarpan analizi açısından bakıldığında, bu tür harcamaların azaltılması, milli geliri transfer harcamaları çarpanı $(c/(1-c))$ kadar etkileyecektir.

ENFLASYONLA MÜCADELE VE KAMU GELİRLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:00

Enflasyonist dönemlerde kamu gelirlerini, özellikle de vergi gelirlerini artırmak, kişilerin elinde daha az harcanabilir gelirin kalması nedeniyle tüketim ve yatırım harcamalarını azaltacak, dolayısıyla enflasyonist baskı azalacaktır.

Vergi Gelirleri

Artan oranlı gelir vergisinin özelliği *az kazanan az, çok kazanan çok* vergi alındığı için toplumsal adalet ilkelerine uygun olmasıdır.

Gider Vergileri

Servet Vergileri

Hem servet vergilerinin tabanının dar olması hem de bu vergilerin toplam talep artışını yakından izlememesi nedeniyle enflasyonla mücadele açısından etkin değildir.

Servet vergisini tüketim yapma gücü daha yüksek olan kesimler ödemektedir.

Enflasyonla mücadele açısından en etkin vergi, dolaylı vergilerdir. Ancak bu verginin olumsuz yönü, düşük gelirli kesimleri daha olumsuz etkilemesidir.

ENFLASYON VE KAMU BORÇLANMASI

18 Ocak 2015 Pazar
21:00

Borç yönetimi, kamu borçlanmasının bütçeye olan maliyetini minimize etmek ve çeşitli makroekonomik hedefleri gerçekleştirmek amacıyla, kamu borçlarının miktar ve bileşimlerinin değiştirilmesidir.

Devlet temelde üç kesimden borçlanabilir; hane halkları ve firmalar, ticari bankalar ve Merkez Bankası'ndan borçlanma.

Devlet, Merkez Bankasından borçlanmayı tercih ederse bu borçlanmanın etkisi tamamen enflasyonist olacaktır.

Parasal taban, bir ekonomide dolaşımda olan nakit parayla banka mevduatlarının toplamıdır.

KÜRESELLEŞME, MALİYE POLİTİKASI VE ENFLASYONLA MÜCADELE

18 Ocak 2015 Pazar
21:00

Finansal kırılma, bir finansal sistemin krize ne kadar açık olduğunun ölçüsüdür.

ÜNİTE 6

18 Ocak 2015 Pazar
21:00

DURGUNLUK KAVRAMI

18 Ocak 2015 Pazar
21:00

Durgunluk, ekonomide talep yetersizliği nedeniyle işlem hacminin daralması sonucunda ortaya çıkan kapasite düşüklüğü ve işsizlik olgusudur. Durgunluk halinde, milli gelir eksik istihdam düzeyinde gerçekleşmekte, işsizlik artmakta ve faktör ve mal fiyatlarında genel bir düşme eğilimi gözlemlenmektedir.

Ekonomik durgunluk ile ekonomik kriz arasındaki fark, yaşanan dengesizliğin boyutu, derinliği ve süresi ile ilgilidir.

İşsizlik, bir ekonomide çalışma gücü ve arzusunda olan bir bireyin cari ücret düzeyinde ve çalışma koşullarında çalışmaya razı olup iş bulamaması durumudur.

Klâsik görüşe göre, emeğin fiyatı olan ücret her iki yönde de esnek olduğundan, ekonomide daima tam istihdam sağlanmış olur.

Durgunluk durumunda atıl kapasite söz konusu olduğundan, kapasite sınırına yaklaşıncaya kadar fiyat artışı görülmez. Ancak, kapasite sınırına yaklaşıldığında, ekonomide reel gelir (fiziksel gelir) artırılmayacağından dolayı, genişletici maliye politikası fiyatları yükseltici etki oluşturur.

DURGUNLUKLA MÜCADELEDE OTOMATİK İSTİKRAR SAĞLAYICILAR

18 Ocak 2015 Pazar
21:00

Durgunluğun hafif seyrettiği durumlarda, iradî değişikliklere başvurmadan, vergi ve harcama politikalarının esneklik özelliklerinden yararlanılarak, otomatik istikrar politikası yeterli olabilir.

Sistemin ekonomik konjoktüre karşı tepki veren en önemli aracı gelir vergisidir. Gelir vergisi, artan oranlı tarife yapısı nedeniyle, milli gelirdeki değişmelere karşı yapısında otomatik esneklik taşımaktadır.

DURGUNLUKLA MÜCADELEDE İRADİ MALİYE POLİTİKASI

18 Ocak 2015 Pazar
21:01

Durgunlukla mücadelede genişletici maliye politikası araçları kamu harcamaları ve kamu gelir sistemidir.

KAMU HARCAMALARINDA DEĞİŞİKLİK

18 Ocak 2015 Pazar
21:01

Durgunluktan çıkışı amaçlayan iradi maliye politikasında, toplam talebi arttırmaya yönelik olarak kamu harcamaları arttırılır. Arttırılan kamu harcamaları marjinal tüketim eğilimine bağlı olarak milli gelir düzeyini ve istihdamı yükseltir.

Kamu harcamalarının önemli bir bölümünü transfer harcamaları oluşturmaktadır. Transfer harcamalarında üretim faktörü kullanılmadığı için doğrudan milli gelir artışı gerçekleşmemektedir. Transfer harcaması yapıldığında bu harcamanın gelir artırma katsayısı $(c/1-c)$ ifade ile belirlenir.

Gelire bağlı vergiler, gelire göre değişen oranlarda salınan vergilerdir.

KAMU GELİRLERİNDE DEĞİŞİKLİK

18 Ocak 2015 Pazar

21:01

Gelirden bağımsız vergiler, gelir üzerinden sabit miktarlarda alınan vergilerdir. Bu değişkenin gelir etkileme katsayısı verginin tüketim fonksiyonuna girme şekline bağlı olarak $(c/1-c)$ ifadesi ile belirlenmektedir. Buna göre, gelir yükseltilmesi amaçlandığı zaman, özel harcamaların arttırılması için vergi indirimi yoluna gidilmesi gerekmektedir.

Gelire bağlı vergilerde yapılacak bir indirimin gelir etkileme katsayısı bu verginin çarpan katsayısı ile belirlenmektedir. Bu katsayı $[1/1-c (1-t)]$ ifadesi ile gösterilir.

Vergi oranında yapılan bir indirim, çarpan katsayısının paydasındaki (ct) değerini küçültmektedir.

BÜTÇE ETKİSİ

18 Ocak 2015 Pazar

21:01

Klasik yaklaşıma bağlı kalınarak, harcamaların gelire bağlı olmayan vergilerle karşılandığı varsayıldığında, denk bütçe varsayımı altında net bütçe etkisi, $\Delta Y = \Delta G_0$ olacaktır. Buna göre ekonomideki gelir artışı, kamu harcamalarının artışına bağlıdır ve ona eşittir. Diğer bir deyişle, gelire bağlı olmayan vergilerin bulunduğu bir sistemde denk bütçe uygulaması milli gelirden bütçe hacmine eşit bir artışa neden olacaktır.

Neo-klasik ekonomi öğretisinde denk bütçe ilkesi, ekonomik istikrar açısından nötr olduğu, yani milli gelirden bir değişiklik yaratmadığı gerekçesi ile ileri sürülmüştür.

GENİŞLETİCİ MALİYE POLİTİKASINI DESTEKLEYİCİ ARAÇLAR

18 Ocak 2015 Pazar

21:01

MALİYE POLİTİKASI YANINDA PARA POLİTİKASI

18 Ocak 2015 Pazar

21:01

Durgunluğu giderici maliye politikası uygulaması esnasında ekonomide işlem hacmi yükselir.

Tam çarpan etkisi, kamu harcamalarında bir birim artışın, veri çarpan katsayısı ve sabit faiz oranı altında gelir düzeyinde oluşturduğu artıştır.

Yükselen faiz oranı nedeniyle marjinal yatırımların piyasadan çekilmesi dışlama etkisi olarak tanımlanmaktadır.

Maliye politikasından beklenen sonucun alınabilmesi için, maliye politikası yanında para politikasının da devreye sokulması kaçınılmaz olmaktadır.

Genişletici maliye politikası, özellikle kamu otonom yatırım harcamaları yolu ile işsizler kesimini hedef alan harcamalarla en etkin sonuca ulaşır. **Otonom yatırım**, faiz oranından bağımsız olarak kamu kesimi içinde yapılan yatırım harcamalarıdır.

Bütçe açığının en etkin finansman yolu, maliye politikası önlemleri ile birlikte para politikasını da harekete geçirebilecek olan Merkez Bankası finansmanıdır.

MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:01

Maliye politikasının etkinliği, veri çarpan katsayısı altında uygulanan maliye politikasının tam çarpan katsayısı etkisi oluşturmasıdır. Maliye politikasının etkinliği üzerinde olumsuz etki yapan bir öge faiz oranıdır.

Faiz oranı ile gelir düzeyi arasında ilişki kuran reel piyasa dengesi, tasarruf-yatırım fonksiyonu (IS) ile gösterilmektedir.

Faiz oranı ile gelir düzeyi arasında ilişki kuran para piyasası dengesi ise spekülatif para talebi ile para arzı arasında eşitliği sağlayan likidite talebi ve para arzı fonksiyonu (LM) ile gösterilmektedir.

Piyasadaki para arzı arttırıldığında LM eğrisi sağa kayar.

GENİŞLETİCİ MALİYE POLİTİKASI VE BORÇLANMA

18 Ocak 2015 Pazar
21:02

Genişletici maliye politikası, niteliği gereği, açık bütçe ilkesine dayanır ve borçlanmayı gündeme getirir. Genişletici maliye politikası uygulanırken bir yandan kamu harcamaları arttırılmakta, diğer yandan vergiler hafifletilmektedir.

Durgunluk dönemlerinde kamu harcamalarının finansmanında vergi yerine borçlanmanın kullanılması, ekonomide toplam tüketimi arttırır.

GENİŞLETİCİ MALİYE POLİTİKASININ GENEL DEĞERLEMESİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:02

Genişletici maliye politikası, ilke olarak ekonomilerde yapısal faktörler dışında oluşan nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan durgunluk halleri esnasında geçici olarak uygulamaya konan mali önlemler dizisi olarak görülür.

ABD'de 1960'larda genişletici maliye politikası çok etkin bir biçimde uygulanmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır.

Keynes teorisi krizlerde genişletici maliye ve para politikası uygulanmasının gerekli olduğunu savunur.

Yunanistan, İtalya, İspanya, Portekiz ciddi bunalımla karşı karşıyadır.

ÜNİTE 7

18 Ocak 2015 Pazar

21:02

STAGFLASYONUN TANIMI

18 Ocak 2015 Pazar
21:02

Stagflasyon kavramını ilk kez Macleod, 1965 yılında İngiliz ekonomisinde ortaya çıkan enflasyon ile birlikte yaygın işsizlikten kaynaklanan durgunluğu ifade etmek için kullanmıştır.

Stagflasyon, bir ekonomide yaygın işsizlik ile beraber yüksek enflasyonun yaşandığı bir ekonomik istikrarsızlıktır.

STAGLAFYONU AÇIKLAYAN GÖRÜŞLER

18 Ocak 2015 Pazar
21:02

John Maynard Keynes, tarafsız maliye anlatışının terk edilmesini ve müdahaleci bir devlet anlayışı ile devletin ekonomiye müdahale etmesini önermiştir.

Alban William Phillips, parasal ücretlerin artışı ile işsizlik oranı arasındaki ilişkinin ters yönlü olduğu sonucuna varmıştır. Bunu bir grafik ile ifade etmiş ve Phillips eğrisi olarak ekonomi yazınında yerini almıştır.

MONETARİST YAKLAŞIM

18 Ocak 2015 Pazar
21:02

Monetarist görüşün kurucusu olarak Milton Friedman kabul edilir. Edmund Stropher Phelps de katkı sağlamıştır. Enflasyon ile işsizlik oranları arasında istikrarlı olduğu ileri sürülen ilişkinin doğruluğu üzerinde durmuşlardır. Friedman ve Phelps, beklenen enflasyonun, gerçekleşen enflasyon oranının önemli bir artış göstermediği dönemlerde değişmeyeceğini ileri sürmektedir.

Kısa Dönem Phillips Eğrisi

Kısa dönem phillips eğrisi, işsizlik oranı ile enflasyon oranı arasındaki değişimi gösteren negatif eğimli bir egridir. Orijinal Phillips eğrisi olarak bilinmektedir.

Uzun Dönem Phillips Eğrisi

Uzun dönem phillips eğrisi, beklenen enflasyonun değişken olması durumunda, enflasyon oranı ile işsizlik oranı arasında ters yönlü bir ilişkinin bulunmadığını gösteren bir egridir.

Doğal işsizlik oranı, enflasyonun olmadığı işsizlik oranı olarak kabul edildiğinde, kısa dönem Phillips eğrisinin yatay eksenini kestiği noktada oluşan işsizlik doğal işsizlik oranı olarak kabul edilebilir. Ekonomi doğal işsizlik oranında iken reel ücret sabittir.

Uzun dönem Phillips eğrisi kısa dönem Phillips eğrisinin yukarı kayması ile oluşan de nge noktalarının birleştirilmesi ile oluşmaktadır.

Sonuçta, kısa dönem Phillips eğrilerinin, doğal işsizlik oranının olduğu işsizlik düzeyinde yer alan enflasyon oranları ile gerçekleşen denge noktalarının birleşimi ile dik bir eğri elde edilmektedir ki buna uzun dönem Phillips eğrisi denmektedir.

Uzun dönemde Phillips eğrisinin dikey olduğu kabul edilmektedir.

ÇAĞDAŞ KEYNESYEN YAKLAŞIM

18 Ocak 2015 Pazar
21:03

Yapısal işsizlik, iş gücünün meslekler, sektörler ve bölgeler itibariyle dağılımının deng esizliğinden oluşmaktadır.

Bir ekonomide toplam arzı azaltan herhangi bir olay maliyetleri artırmakta ve ekonomiyi maliyet enflasyonuna itmektedir.

Arzdan kaynaklanan faktörlerin de stagflasyonun oluşumuna katkısı vardır. Arz şokları arasında, savaşlar, üretimi azaltan kötü hava koşulları, demografik değişimler, doğal afetler, faktör fiyatlarını ve faktör arzlarını etkileyen diğer unsurlar örnek sayılabilir.

STAGFLASYONUN ETKİLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:03

Stagflasyon olgusu, hakim olan Keynesyen ekonomi anlayışını sarsmıştır.

Ekonomik istikrarın sağlanması tam istihdam ile fiyat istikrarının birlikte sağlanması ile mümkün olmaktadır.

STAGFLASYONLA MÜCADELE YÖNTEMLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:03

Stagflasyon, temelde iki ekonomik sorunun bileşimi ol duğundan bunların birlikte ve aynı anda çözümlenmesi gerekli olmaktadır.

Stagflasyonla mücadele yöntemleri genel anlamda mikro tabanlı çeşitli yaklaşımları içermektedir. Bunlar arasında, gelirler politikası, vergi temelli gelirler politikası, indeksleme, üretim teşvikleri ve toplam arz, sektörel ve bölgesel politikalar sayılabilir.

GELİRLER POLİTİKASI

18 Ocak 2015 Pazar
21:03

Gelirler politikası, enflasyonu etkileyen fiyat ve ücret artışlarını ortadan kaldırmak ya da sınırlandırmak üzere geliştirilen doğrudan müdahale içeren politikalardır. En hafif önlem ücret ve fiyat

artış eğilimi içinde olan firmaları ikna etmektir. İkinci olarak geliştirilen çeşitli göstergeler ile onların gönüllü olarak fiyat ve ücret artışına gitmelerini engellemektir. Gelirler politikasının en sert önlemi ise fiyat ve ücretlerin genel olarak dondurulmasını içermektedir.

Enflasyonla mücadele politikasının amacı, ortalama fiyat artış oranının fiyatların kaynak dağılımındaki rolüne müdahale etmeden azaltılmasının başarılılabilesidir.

Gelirler politikasını eleştirenler piyasaların rekabetçi oldukları ve ücret ve fiyatların oluşumuna müdahale ile birlikte kaynak tahsisinin bozulacağını ileri sürmektedirler.

Geçmişte gelirler politikasını aktif bir şekilde uygulayan ülkeler arasında Fransa, ABD, Kanada, Birleşik Krallık, Avustralya, İtalya, Yeni Zelanda ve Zimbabve bulunmaktadır.

VERGİ TEMELLİ GELİRLER POLİTİKASI

18 Ocak 2015 Pazar
21:03

Vergi temelli gelirler politikası, vergi sisteminin parasal ücret artışlarını sınırlandırmak üzere kullanılmasını öngören bir politikadır. Henry Wallich ve Sidney Weintraub tarafından önerilmiştir. Bu politika, düşük parasal ücret ve fiyat artışlarını daha cazip, aşırı parasal ve fiyat artışlarını cazip olmaktan çıkararak nispi fiyatları değiştirmeyi planlamaktadır.

Vergi temelli gelirler politikası uygulama alanı bulmamıştır.

İNDEKSLEME

18 Ocak 2015 Pazar
21:03

İndeksleme, bir ekonomik değişkenin belirli bir fiyat endeksi ile otomatik olarak ayarlanması olarak tanımlanabilir. Ücret, maaş gibi nominal değişkenleri belirli bir fiyat endeksi kullanılarak reel değerlerine dönüştürme tekniğidir.

ÜRETİM TEŞVİKLERİ VE TOPLAM ARZ

18 Ocak 2015 Pazar
21:04

Laffer eğrisi, vergi oranları ile vergi hasılatı arasındaki ilişkiyi gösteren bir eğridir.

SEKTÖREL VE BÖLGESEL POLİTİKALAR

18 Ocak 2015 Pazar
21:04

ÜNİTE 8

18 Ocak 2015 Pazar
21:04

BÜTÇE AÇIĞI KAVRAMI

18 Ocak 2015 Pazar
21:04

Kamu açığı, tüm kamu kurum ve kuruluşları bütçe açıkları toplamıdır. Kamu kesimi borçlanma gereksinimi de denir.

Bütçe açığı, olağan bütçe harcamalarının olağan bütçe gelirlerini aşan miktarıdır. Merkezi bütçe borçlanma gereksinimi de denir.

Vergiler ve diğer olağan kamu gelirleri ile karşılanamayan kamu harcamaları için Hazine aracılığı ile borçlanma yoluna gidilir.

Harcamaların vergilerle karşılanan bölümü dışında kalan kısmının borçlanma ile karşılanmasına *bütçe açığının finansmanı* adı verilir.

Yıllık bütçe açıkları ve kamu açıkları akım halinde açık kavramı ile tanımlanır. Akım halindeki açıkların yıllar itibariyle ödenmemiş birikmiş tutarları ise stok olarak açık şeklinde tanımlanır.

Avrupa Birliğinin kabul etmiş olduğu *Maastricht ölçütüne* göre, kamu açığının (akım kavramı) milli gelire oranının %3'ü, borç stokunun milli gelire oranının da %60'ı geçmemesi gerekmektedir.

Tüm kamu harcamaları ile vergiler ve olağan bütçe gelirleri arasındaki farkın hesaplanmasıyla bulunan sonuca *Nihai Bütçe Dengesi* adı verilir.

Birincil bütçe dengesi, vergi ve olağan bütçe gelirlerinden, toplam kamu harcamaları artı faiz ödemelerini çıkartıldıktan sonra kalan miktardır.

Borç ödemelerinde faiz yükü bütçede transfer harcaması kalemi olarak gösterilir, anapara yönetimi ise bütçe cetveline ek olarak Borç Yönetim Tablosu'nda verilir.

MALİYE POLİTİKASI AÇISINDAN BÜTÇE AÇIĞINA YAKLAŞIMLAR

18 Ocak 2015 Pazar
21:04

Açığın ekonomideki rolü ve etkileri açısından:

- Ana-akım ekonomistleri
 - a. Neo-klasikler
 - b. Keynesyenler
 - c. Monetaristler
 - d. Ricardolular
- Radikaller

NEO-KLASİK YAKLAŞIM

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Neo-klasik ekonomistler ekonomik işlemlerde piyasanın optimum kaynak ve adil gelir dağılımı sağlayacağı varsayımı ile piyasa dengelerinin bozulmaması için bütçenin denk olması gerektiği görüşünü benimsemişlerdir.

Neo-klasikler kamu kesimine bazı toplumsal ihtiyaçların karşılanması dışında hiçbir ekonomik işlev yüklememiş, devletin tümü ile yansız kalmasını tercih etmişlerdir.

KEYNESYEN YAKLAŞIM

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Keynes'e göre, piyasalar tam istihdamı sağlayacak efektif talep düzeyini oluşturamayacağından, devletin, bir yandan özel harcamaları yükseltmeye yönelik vergi avantajları sağlama, diğer yandan da talebi yükseltmeye yönelik doğrudan harcama önlemleri olarak piyasalara müdahale etmesi zorunludur.

MONETARİST YAKLAŞIM

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Monetarist görüş, klâsik görüşe paralel olarak, kamu kesimi borçlanma gereksinimini reddetmiş ve denk bütçe uygulamasına geçilmesini şiddetle savunmuştur. Monetarist görüş kamu kesimi hacminin küçültülmesini ve devletin ekonomik faaliyetlerden çekilerek, sadece özgürlükle ri koruyan ve temel kamu hizmetlerini sunan jandarma devlet anlayışını savunmuştur.

Keynesyen görüşe dayalı sosyal politikaların devre dışı bırakılmasında Sovyetler'in çöküşü ve Berlin Duvarı'nın yıkılışının yanında, kapitalist dünyada gerileyen sermaye getirisinin de çok büyük bir rolü olduğu kabul edilmelidir.

RİCARDOCU YAKLAŞIM

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Ricardocu hipotez, bütçe açıklarının borçlanma ile finansmanının, yaşam boyu gelir hipotezi altında, tüketim üzerinde etkisinin olmamasıdır. Robert Barro tarafından 1974 yılında ortaya konuldu.

RADİKAL YAKLAŞIM

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Kamu açığı konusuna sistem dışı ve eleştirel olarak yaklaşan radikal görüş yanlıları bütçe açıklarının kapitalist sistemin işleminin içsel dinamikleri sonucunda organik olarak ortaya çıktığını iddia etmektedir. James O'Connor tarafından savunulur.

Bu görüşe göre, kamu kesiminin birinci işlevi özel sermaye birikimine katkı yapacak faaliyette bulunmak, ikinci işlevi ise özel sermaye birikim sürecinin toplumsal ortamda oluşturduğu sosyal sorunları hafifletici harcamalar yaparak sistemi meşrulaştırmaktır. Bu yaklaşıma göre temel üretim girdi maliyetleri kamulaştırılmaktadır.

BÜTÇE AÇIĞININ FİNANSMAN YÖNTEMLERİNİN EKONOMİK ETKİLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Bütçe açığı finansmanının bir yolu Hazine aracılığı ile Merkez Bankası'ndan borçlanmaktır. Böylece, Hazine, Merkez Bankasına borçlu; Merkez Bankası ise Hazine'den alacaklı olur. Borcun vadesi bir yıldan azsa kısa vadeli borç ya da dalgalı borç, uzunsa uzun vadeli borç oluşur. Halk arasında para basmak olarak bilinir.

İkinci borçlanma türü, yine Hazine aracılığı ile, bu kez Merkez Bankası dışında, bankalar sisteminden borçlanmadır.

BÜTÇE AÇIKLARININ MERKEZ BANKASI KAYNAKLARINDAN FİNANSMANININ EKONOMİK ETKİLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Bütçe açıklarının Merkez Bankası kaynaklarından karşılanması yönteminde piyasaya yeni satın alma sürülerek para tabanı genişletilmiş olur.

Nominal faiz oranı ve enflasyon oranı veri iken reel faiz oranını hassas hesaplama formülü şudur:

$$R = [(1 + N) / (1 + E)] - 1$$

R, reel faiz oranını

N, nominal faiz oranını

E, enflasyon oranını göstermektedir.

Senyoraj hakkı, devletin para basma tekeline sahip olmasının sonucu olarak para basmaktan elde ettiği gelirdir.

Merkez Bankası kaynaklarına yönelik, toplum üzerine Salınan enflasyon vergisi yoluyla kamuya kaynak aktarımı anlamına gelir.

Kamu açıklarının Merkez Bankası kaynaklarından finanse edilmesi durumunda oluşan enflasyon kamu kesimi üzerine iki kanaldan yük olurken, bir kanaldan da yarar sağlar. Para tabanı genişletilmesinin kamu kesimi üzerindeki birinci etkisi, ekonomide oluşan genel enflasyon nedeniyle kamu kesiminin piyasadaki alımların giderek pahalı olmaya başlaması şeklinde belirir.

Para tabanı genişletilmesinin kamu kesimi üzerindeki ikinci olumsuz etkisi, gerçekleşen enflasyon etkisine bağlı olarak, vergi gelirlerinin tahakkuk ve tahsil aşamalarında yaşanan reel değer kaybında görülür. Tanzi etkisi, verginin tarh ve tahakkuk dönemleri arasındaki farka bağlı olarak potansiyel gelirden hem enflasyonun neden olduğu değer erimesi hem de faiz kaybı ile oluşur.

Hazine'nin Merkez Bankası'ndan yaptığı borçlanmanın kamu kesimine sağladığı yarar ise bu süreçte yaşanan enflasyona bağlı olarak piyasadaki değerli kâğıtların gerçek değerleri üzerinde eritici etki oluşturarak kamu borçlarının reel değerini erozyona uğratmasıdır.

Borçların monetizasyonu, kamu borçlarının Merkez Bankası para tabanının genişletilmesi ile itfa edilmesidir (borç eritilmesi).

Hoş olmayan monetarist aritmetik, uzun dönemde bütçe açığının borçla finansmanının parasal finansmandan daha enflasyonist olması durumudur. Thomas Sargent ve Neil Wallace ikilisi geliştirmiştir.

Kamu açıklarının borçlanma yoluyla kapatılması, gelecek kuşaklara ve dönemlere yük yıkarak, ileri dönemlere borcun anapara ve faizinin ödenmesini zorunlu yükümlülük olarak aktarır.

BÜTÇE AÇIKLARININ MERKEZ BANKASI DIŞI KAYNAKLARDAN FİNANSMANININ EKONOMİK ETKİLERİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:05

Bütçe açıklarının Merkez Bankası dışı kaynaklarla karşılanması, yurt içi kaynaklar ve yurt dışı kaynaklar olmak üzere iki şekilde olabilir. Yurt içi kaynaklar iç ekonomide borç verilebilir piyasalardan oluşur. Dış piyasalardaki finansal kaynaklar ise dış borç verilebilir kaynakları oluşturur.

İç piyasalar açısından bakıldığında, bir maliyet unsuru olarak faiz oranının yükselmesi marjinal sermayenin piyasadaki silinmesi sonucunu doğurur. Kamu borçlanmasının faiz yükselişi nedeniyle özel sermaye yatırımlarda oluşturduğu bu etkiye *dışlama etkisi* adı verilir.

Şimdiki değerin hesaplanmasında faiz oranının önemini gösteren formül:

$$ŞD = \sum (G-M)^n / (1+r)^n$$

ŞD, şimdiki değeri

G, zaman içinde elde edilen gelirleri

M, zaman içinde yapılan harcamaları

r, faiz oranını

n, yıl sayısını göstermektedir.

Yüksek faiz oranı, yatırımlar ve dolayısıyla ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etki oluşturmaktadır. Yükselen faiz, kâr ve ücret üzerinde baskı oluşturur.

Ponzi-tipi borçlanma, borç faizinin de yeni borçlanma ile karşılanarak borç stokunun sürekli yükselmesi durumudur.

BÜTÇE AÇIKLARININ FİNANSMANI VE ÖDEMELER DENGESİ

18 Ocak 2015 Pazar
21:06

Bütçe açıkları, biri Merkez Bankası kaynaklarından, diğeri ise borç verilebilir fonlardan olmak üzere, iki farklı kaynaktan finanse edilebilir.

Enflasyonist ortamda sabit döviz kuru uygulanıyorsa, dış ticaret hadleri ülke aleyhine gelişir ve bunun sonucunda ithalat artar, ihracat gerileyebilir ve cari açık oluşur.

Enflasyonist ortamda serbest kur uygulanıyor ve finansal işlemler kur ile enflasyon ilişkisini bozmuyorsa, dış ticaret dengesinin bozulması gündeme gelmez.

Bütçe açığının Merkez Bankası dışı kaynaklardan yani borç verilebilir fonlardan finanse edilmesinin yol açtığı olumsuz etki, yükselen faiz oranının spekülatif yabancı sermayenin ekonomiye girişini pompalayarak içeride döviz arzını yükseltip döviz kurunu baskılaması ve ulusal para birimini aşırı değerli yapması şeklinde gelişir.

Döviz bolluğu ekonomide olumlu algılanırken ekonomiye para girişi ülkede ekonomik hareketlilik sağlamakta, bu durum siyasilere avantaj oluşturmaktadır.

BÜTÇE AÇIKLARININ MALİYE POLİTİKASI UYGULAMALARINA GETİRDİĞİ SINIRLAMALAR

18 Ocak 2015 Pazar
21:06

Bütçe açığı konusu iki şekilde ele alınabilir. Birinci yaklaşım, klasik görüşe uygun olarak bütçe açığının geçici olduğu ve belirli süre sonunda açığın kapatılarak denk bütçe uygulamasına geçileceği şeklindedir. Bu yaklaşım başlıca üç aşamadan oluşur. Birinci aşamada, kamu harcamaları olağan bütçe gelirlerini aşmakta olduğundan borç alınır. İkinci aşamada, bütçede faiz yükümlülüğü kadar faiz dışı fazla oluşturularak borç stoku sabitlenir. Üçüncü aşamada ise faiz yükümlülüğünü aşan miktarda faiz dışı fazla verilerek borcun anapara bölümü de eritilir.

İkinci yaklaşımda bütçe açığı devamlıdır. Borç stoku sabitlenmiş olup faiz yükümlülüğü kadar faiz dışı fazla verilerek borcun çevrilmesi yoluna gidilir.

PAYLAŞIMAK BİZİM İŞİMİZ

NorFuLL Paylaşım Mekanı

 Aöf Öğrencileri Not ve Bilgi Paylaşım

 www.norfulpaylasim.com